

Briselē, 2025. gada 5. jūnijā
(OR. en)

9876/25

POLMAR 40
POLGEN 61
CLIMA 194
COMAR 25
ENV 456
ENER 197
MAR 93
MARE 24
PECHE 157
PROCIV 63
RELEX 709
RECH 259
SUSTDEV 41
TRANS 223

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 5. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 281 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Eiropas Okeāna pakts

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 281 final.

Pielikumā: COM(2025) 281 final

Briselē, 5.6.2025.
COM(2025) 281 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Eiropas Okeāna pakts

Eiropas Okeāna pakts

Okeāns un jūras padara iespējamu dzīvību uz Zemes un ir labklājības, konkurētspējas, drošības un ilgtspējīgas nākotnes ķīla. Okeānam ir izšķiroša nozīme enerģētikas, datu un stratēģisko resursu jomā, kā arī Zemes klimata regulēšanā.

Eiropas Savienības pārziņā atrodas pasaulē lielākā kolektīvā jūras teritorija – 25 miljoni km² ekskluzīvo ekonomikas zonu (EEZ), kas plešas dalībvalstu, tālāko reģionu¹ un aizjūras teritoriju udeņos. ES lielo ieinteresētību jūrlietās nosaka gan aptuveni 70 000 km garā krasta līnija, gan tas, ka ap 40 % ES iedzīvotāju mitinās ne vairāk kā 50 km attālumā no jūras. Tālāko reģionu dēļ Savienības jūras robežas iestiepjas Karību jūrā, Atlantijas okeānā un Indijas okeānā. ES zilā ekonomika tiešā veidā balsta gandrīz 5 miljonus darbvieta un ik gadu ES vispārējā ekonomikā ienes vairāk nekā 250 miljardu EUR lielu bruto pievienoto vērtību². ES ārējā tirdzniecībā pa jūras ceļiem tiek pārvadāti apmēram 74 % preču, un zemūdens sakaru kabeli nodrošina 99 % no starpkontinentālās interneta datplūsmas.

Tikmēr klimata pārmaiņu, piesārņojuma un jūras resursu pārslogošanas kumulatīvajā ietekmē mūsu okeāna veselība pasliktinās. Situāciju tālāk saasina augošā ģeopolitiskā spriedze, kas ne vien apgrūtina uz sadarbību balstītu pārvaldību, bet apdraud arī mūsu drošību. Kuģošanas brīvība un uz jūras pieņemtā rīcības brīvība aizvien biežāk tiek apstrīdēta, un tiek apdraudēta kritiskā jūras infrastruktūra. Hibrīddraudī un kiberuzbrukumi ir pārrobežu lieta. Tas pats sakāms par drošību uz jūras. Eiropas robežu un infrastruktūras sargāšana ir kļuvusi par prioritāti.

Lai stātos pretī visiem šiem izaicinājumiem un stiprinātu Eiropas vadošo lomu okeānpolitikā, Eiropas Okeāna pakts, tālāk izvērsot pastāvošos tiesību aktus un iniciatīvas, pirmo reizi piedāvās visas rīcībpolitikas caurvijošu holistisku pieeju. Pakts ievieš vienotu atsauces sistēmu, kuras mērķis ir racionalizēt koordinācijas procesus, vienkāršot ziņošanas pienākumus un piedāvāt stratēģiju, kas ļaus tiesību aktus īstenot un rīcībpolitiskos mērķus sasniegt starpsektorāli saskaņotākā veidā. Tas liek pamatus **okeāna savienībai** (daļa no tās būs Okeāna akts, kas tālāk izvērsīs pastāvošo Jūras telpiskās plānošanas direktīvu) un paver iespējas okeāna milzīgo potenciālu izmantot Eiropas noturīguma, pārtikas suverenitātes, energoapgādes, drošības un konkurētspējas labā. Turklāt tas stiprinās sastrādāšanos ar starptautiskām iniciatīvām.

Šim paktam ir sešas prioritātes:

- okeāna veselības aizsargāšana un atjaunošana;
- zilās ekonomikas konkurētspējas ilgtspējīguma veicināšana;
- piekrastes reģionu, salu kopienu un tālāko reģionu atbalstīšana;
- ar okeānu saistītās pētniecības, zinību, pratības un inovācijas virzīšana;
- jūras drošības un aizsardzības uzlabošana kā priekšnoteikums;
- ES okeāndiplomātijas un uz noteikumiem balstītas starptautiskās pārvaldības stiprināšana.

¹ Francijas Gviāna, Gvadelupa, Martinika, Majota, Reinjonas sala un Senmartēna (Francija), Azoru salas un Madeira (Portugāle) un Kanāriju salas (Spānija).

² Eiropas Komisija (2025), 2025. gada ziņojums par ES zilo ekonomiku.

Pakta mērķis ir holistiska pieeja un sadarbība starp dalībvalstīm, reģioniem un ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, to vidū zvejniekiem, zilās ekonomikas profesionāļiem, novatoriem, investoriem, zinātniekiem un pilsonisko sabiedrību. Okeāna pakts tiks atjaunināts pēc vajadzības.

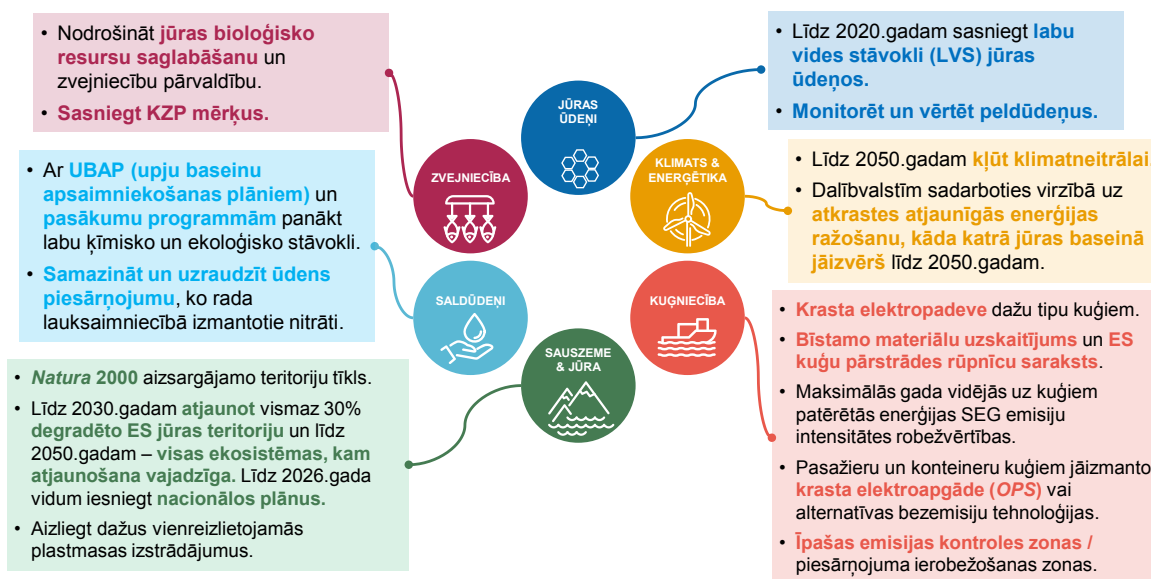
1. Nostiprināts pārvaldības satvars

Stiprs pārvaldības satvars vajadzīgs tādēļ, lai dažādajos jūras baseinos saskaņotu Savienības, reģionālā, valsts un vietējā līmenī veiktas darbības, kuras skar gan ES, gan trešās valstis.

1.1. Ar okeānu saistīto mērķu īstenošana

Papildus tiešā veidā attiecināmajiem tiesību aktiem, piemēram, Kopējās zivsaimniecības politikas regulai, Jūras stratēģijas pamatdirektīvai vai Jūras telpiskās plānošanas direktīvai, ir arī citi ES tiesību akti un rīcībpolitikas, kas nosaka dažādus saistošus un nesaistošus mērķrādītājus okeāna saglabāšanas un ilgtspējīgas pārvaldības jomā. Nostiprinātai pārvaldībai būtu jāveicina šādu mērķrādītāju sasniegšana un jānodrošina, ka spēkā esošo tiesību aktu izpilde tiek panākta saskaņotā veidā.

AR OKEĀNU SAISTĪTIE MĒRĶRĀDĪTĀJI ES TIESĪBU AKTOS UN RĪCĪBPOLITIKĀ (izlase)

Attēls: daži no saistošajiem mērķrādītājiem, kas okeāna sakarā noteikti ES tiesību aktos.

Apspriedusies ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, **Komisija līdz 2027. gadam ierosinās Okeāna aktu, kura pamatā būs pārskatīta Jūras telpiskās plānošanas direktīva.** Akta mērķis būs stiprināt un modernizēt jūras telpisko plānošanu kā stratēģisku instrumentu, kurš ar ciešāku starpsektorālo koordināciju nacionālā līmenī un labāk strukturētu jūras baseina pieeju kalpos Okeāna pakta prioritātēm un to īstenošanai. **Akts atsauksies uz attiecīgajiem mērķrādītājiem, tā lai tie būtu atpazīstami kā piederīgi kopīgai tēmai, un palīdzēs tos saskanīgi un efektīvi īstenot.**

Bez tam Komisija strādās pie tā, lai vienkāršotu un sinhronizētu ziņošanas pienākumus, kas pastāvošajos tiesību aktos dalībvalstīm noteikti saistībā ar okeānu, un par mērķi izvirzīs juridiskās skaidrības un rīcībpolitiskās saskaņotības palielināšanu un administratīvā sloga samazināšanu. Tiks izvērtēti arī veidi, kādos atbalstīt ar okeānu saistīto pienākumu izpildi.

Lai uzraudzītu un paziņotu ar attiecīgajiem pakta rādītājiem un mērķrādītājiem saistīto progresu, Komisija izveidos publisku ES Okeāna pakta infopaneli, kurā tiks izmantoti pastāvošie ziņošanas kanāli un aktīvi, tādi kā ES Zilās ekonomikas observatorija, ES Kosmosa programma (arī *Copernicus*) un digitālie rīki, un ievērots vienreizējas iesniegšanas princips un kura dati tiks iestrādāti regulārā ziņojumā par Okeāna pakta īstenošanas stāvokli.

Visās ar okeānu saistītajās rīcībpolitikās izšķiroša nozīme būs ciešam kopdarbam ar attiecīgajām ieinteresētajām personām. Iedvesmojoties no Eiropas Lauksaimniecības un pārtikas padomes, Komisija izveidos augsta līmeņa **Okeāna padomi**, kuras sastāvā būs attiecīgo ar okeānu saistīto sektoru pārstāvji. Šī padome Komisijai daudz palīdzēs Okeāna pakta īstenošanas uzraudzībā un īstenošanas efektivitātes nodrošināšanā.

1.2. Kopīgs darbs reģionālā līmenī

Jūrā notiekošās (atkrastes enerģētikas, zvejniecības un akvakultūras, kuģniecības, atpūtas un piekrastes tūrisma un citas) darbības kļūst aizvien daudzskaitīgākas, un tas palielina noslogojumu zināmā okeāna telpas daļā. Kaut arī dažas darbības ir piesaistītas kādai konkrētai vietai, daļējs risinājums ir labāka plānošanas koordinēšana, kas līdzsvaro individuālu un kopīgu jūras izmantošanu, nepārkāpjot ekoloģiskās robežas un nodrošinot resursu saglabāšanos, un sekmē dažādo jūrā notiekošo darbību līdzaspastāvēšanu, kuru raksturo iekļaušana, taisnīgums un solidaritāte.

ES allaž ir atbalstījusi reģionālo sadarbību zvejniecībā, plašā nozīmē traktētu zilo ekonomiku un vides aizsardzību, kurā izmanto reģionālus satvarus, piemēram, reģionālās zvejniecības pārvaldības organizācijas un reģionālās jūras konvencijas, un tam ir būtiska nozīme kopējās zivsaimniecības politikas (KZP) un Jūras stratēģijas pamatdirektīvas īstenošanā. Ilgtspējīgas zilās ekonomikas attīstību sekmējušas arī četras jūras baseinu iniciatīvas. Bez tam šos centienus stiprinājuši tādi elastīgi sadarbības satvari kā “Savienība Vidusjūrai”, Austrumu partnerība un reģionālā sadarbība Melnās jūras baseinā.

Lai ES varētu optimizēt savas jūras telpas izmantošanu, pastāvošās dažādās sadarbības formas tai nākamajā līmenī jāpaceļ sinerģiskāk. Cerīgu nākotni rāda tādas iespējas kā daudzējāda lietojuma prakse un teritorijas, kurās atkrastes vēja enerģijas ražošanu apvieno ar citām tīras enerģijas tehnoloģijām, saglabāšanas un atjaunošanas darbībām, zvejošanu vai ilgtspējīgu akvakultūru.

Gaidāmais Okeāna akta priekšlikums dalībvalstis mudinās no nacionāla līmeņa pieejas pāriet uz jūras baseina līmeņa pieeju. Šajā sakarā tās tiks mudinātas sadarboties ar kaimiņvalstīm, to darīt ES makroreģionālo stratēģiju satvarā un šo sadarbību virzīt pāri individuālu reģionālās sadarbības struktūru kompetences robežām, kā arī tālāk attīstīt ES misijas “Mūsu okeāna un ūdeņu atjaunošana” jūras baseina mēroga “bākas”.

Papildus Okeāna aktam sevišķa uzmanība tiks pievērsta arī vairākiem citiem aspektiem, un tie ir šādi:

- **Baltijas jūra** – tā noteikta par steidzamu prioritāti. 2025. gadā Komisija rīkos **augsta līmeņa pasākumu “Mūsu Baltijas jūra”**, kuram jāklūst par sākumpunktu atjaunotai, holistiskai pieejai, ar kuras palīdzību, sadarbojoties ar ES stratēģiju Baltijas jūras reģionam un ar pastāvošajām reģionālajām struktūrām, risināt ekosistēmu problēmas

un sauszemes un jūras piesārņojuma jautājumus, stiprināt drošību, vides un zvejniecību pārvaldību un atbalstīt piekrastes kopienas,

- jaunā **stratēģiskā pieeja Melnajai jūrai**. Tajā izklāstīts uz nākotni vērsts politikas satvars, kas izstrādāts, lai reģionālas problēmas risinātu, izmantojot savstarpēji izdevīgas partnerības. Šī pieeja pieņemta 2025. gada maijā³ un ietver darbības, kas vērstas uz: 1) drošības, stabilitātes un noturīguma uzlabošanu; 2) ilgtspējīgas izaugsmes un labklājības veicināšanu, arī popularizējot zilo ekonomiku; 3) vides aizsardzības, klimatnoturības un sagatavotības veicināšanu un civilo aizsardzību ar īpašu uzsvaru uz piekrastes teritorijām,
- jaunais **Vidusjūras pakts**. Turpinot Vidusjūras reģionam izstrādātās 2021. gada programmas iesākto, tas brūgēs ceļu uz kopīgu miera, labklājības un stabilitātes telpu Vidusjūras reģionā. Komisija sadarbībā ar “Savienību Vidusjūrai” atbalstīs jūras baseina zilās stratēģijas izstrādi Vidusjūras austrumdaļai, jo patlaban tur nekādas specializētas sadarbības struktūras nav. Par pamatu tiks ņemts *WestMed* iniciatīvas formāts un strādāts tiks kopīgi ar pastāvošajām reģionālajām struktūrām,
- **Arktika** un konkrēti Ziemeļu Ledus okeāns. Tas ir būtisks gan globālajam klimatam un jūras biodaudzveidībai, gan drošībai un savienojamībai: ES Arktikas politika ilustrē ES pieeju okeāndiplomātijai, sadarbībai un multilaterālismam un ilgtspējīgas zilās ekonomikas veidošanai. Komisija turpinās ar Grenlandi, Fēru salām, Islandi un Norvēģiju sadarboties, augstu turot ES standartus un nodrošinot globālu apmaiņu ar labāko praksi.

Komisijas prioritāte būs visu kaimiņūdeņu piekļūstamības stabilitāte un paredzamība, kas nodrošina jūras resursu izmantošanas taisnīgumu un vienlīdzīgumu.

1.3. Finansiālā atbalsta sagatavošana

Okeāns un finansējums

Okeāna pakta iniciatīvas prasa investīcijas un finansējumu no privātiem un no publiskiem avotiem. Ar integrētu pieeju finansējumam un ar okeānu saistītajām rīcībpolitikām tiks aptverts plašs spektrs – jūras bioloģisko resursu saglabāšana (viena no piecām ES ekskluzīvajām kompetencēm), jūras bioloģiskās daudzveidības atjaunošana, zvejniecību un ilgtspējīgas akvakultūras darbību pārvaldība un ar šīm jomām saistītā inovācija, KZP īstenošanas darbības, zināšanas par okeānu, jūras drošība, nodrošinātība ar pārtiku, konkurētspējīgas un ilgtspējīgas zilās ekonomikas (aptverot arī atkrastes un okeāna enerģiju, biotehnoloģijas un atsāļošanu) attīstīšana un izvēršana, zemūdens kultūras mantojuma aizsardzība, citu zilās ekonomikas sektoru un industriju atbalstīšana, lai tās kļūtu klimatneitrālas, ieviestu viedus risinājumus, kā arī atbalstītu jūras telpisko plānošanu.

Dalībvalstis tiek mudinātas daļu ieņēmumu, ko tās gūst no ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS), kas tagad aptver arī jūras transporta radītās emisijas, izmantot, lai investētu jūrniecības sektora dekarbonizācijā, piemēram, labākas kuģu energoefektivitātes, ostu, inovatīvu tehnoloģiju un infrastruktūras aspektā.

³ Kopīgais paziņojums “Eiropas Savienības stratēģiskā pieeja Melnās jūras reģionam”, JOIN(2025) 135 final.

Investīcijas zilajā ekonomikā un inovācijā

Zilās ekonomikas inovāciju veicinošajiem Eiropas **jaunuzņēmumiem un augošajiem uzņēmumiem** nākas cīnīties ar tādām vērā ņemamām grūtībām kā ierobežota piekļuve riska kapitālam un regulatīvie šķēršļi. Aplēses rāda, ka ES zilās ekonomikas MVU trūkstošais finansējums ir 60–70 miljardi EUR⁴. Lai aizpildītu tik lielu robu, ar ES resursiem vien nepietiks. Tāpēc ir svarīgi apvienot publiskos un privātos finansējuma avotus.

Eiropas Komisijas programma *InvestEU* dod garantiju, ko izmanto EIB, valstu attīstību veicinošas bankas un daudzpusējas finanšu iestādes, un tādējādi mobilizē privātās investīcijas un atbalsta plašu dažādos īstenošanas posmos esošu zilās ekonomikas investīciju klāstu. Piemēram, investēt var tiklab tehnoloģijās vai vides ilgtspējas risinājumos kā atkrastes atjaunīgajā enerģijā, ostu un kuģniecības zaļināšanā, akvakultūrā, piekrastes attīstībā, tūrismā vai aprites ekonomikā. Programma aptver arī pētniecību, izstrādi un inovāciju virzošas investīcijas stratēģiskās okeāna un satelītu tehnoloģijās, digitalizācijā, mākslīgā intelekta lietojumos, progresīvā ražošanā un zemūdens robotikā. Līdz šim *InvestEU* jau atbalstījusi investīcijas vairāk nekā 15 miljardu EUR vērtībā. Investīciju vērtus zilās ekonomikas projektus *InvestEU* ar finansējumu un konsultāciju pakalpojumiem turpinās atbalstīt visā atlikušajā plānošanas periodā.

Būtiska nozīme ES centienos atbalstīt zilo ekonomiku ir **platformai *BlueInvest***. Tās mērķis ir līdz 2028. gadam ar publiskām un privātām investīcijām piesaistīt vairāk nekā 1 miljardu EUR. Izmantojot Eiropas Investīciju fonda *InvestEU* pašu kapitāla produktus, platforma cita starpā atbalsta ar zilās ekonomikas projektiem saistītus riska kapitāla fondus. Līdztekus, palīdzot Eiropas MVU un jaunuzņēmumiem ar spēju veidošanu, gatavību investīcijām un atbalstu līdzekļu piesaistei, *BlueInvest* paātrina šo uzņēmumu darbības izaugsmi⁵. Ar Okeāna paktu pastiprināti koncentrējot uzmanību uz zilo ekonomiku, pieaugs arī *BlueInvest* sniegtais finansējums un konsultatīvais atbalsts.

Jaunā ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģija⁶, kuras mērķis ir pozicionēt ES par pasaulē labāko vietu, kur izveidot un attīstīt tehnoloģiju virzītus uzņēmumus, aptvers arī zilās tehnoloģijas. Zilajai ekonomikai tā palīdzēs galvenokārt ar regulējuma vienkāršošanu (arī ar t. s. 28. režīmu⁷), atbalstu inovācijai, talantu piesaistei un prasmju attīstīšanai, kā arī integrēšanai plašākās ES iniciatīvās.

Tiks tālāk attīstīta **Ilgspējīgas zilās ekonomikas tematiskā viedās specializācijas platforma**, kam jāklūst par dalībvalstu un reģionu inovācijas ekosistēmu augšanu veicinošu rīku un par zilās ekonomikas sektoru konkurētspēju palielinošu investīciju piesaistītāju inovācijas jomā.

⁴ “[Study to support investment for the sustainable development of the blue economy](#)” – ES Publikāciju birojs, 2018.

⁵ https://maritime-forum.ec.europa.eu/theme/investments/blueinvest_en.

⁶ “ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģija: izvēlēties Eiropu jauniem un augošiem uzņēmumiem”, COM(2025) 270 final.

⁷ 28. režīms nodrošinās vienotu noteikumu kopumu. Iespējams, ka tas notiks pakāpeniski un modulāri. Režīms ietvers ES korporatīvo tiesisko regulējumu, kura pamatā būs digitāli noklusējuma risinājumi, un palīdzēs pārvarēt šķēršļus uzņēmumiem, kas tiek dibināti un darbojas vienotajā tirgū. Tālab, apskatot tādas attiecīgām tiesību jomām specifiskus aspektus kā maksātspēja un darba un nodokļu tiesības, tiks vienkāršoti piemērojami noteikumi un samazinātas neizdošanās izmaksas.

Komisija turpinās **kopīgi ar Eiropas Investīciju bankas grupu** un citiem *InvestEU* īstenošanas partneriem strādāt pie tā, lai piesaistītu **privātās investīcijas** un **mazinātu risku privātajam kapitālam** un tādēļ cita starpā:

- izmantojot ES finansējumu no struktūrfondiem un kohēzijas fonda, kā arī pamatprogrammu “Apvārsnis” un arī Okeāna misijas programmas un EIB aizdevumus, **uzlabotu piekrastes kopienu noturīgumu** un nodrošinātu ekoloģiskus, klimatiskus, ekonomiskus un sociālus ieguvumus,
- ievadot **investīciju kartēšanas iniciatīvu**, kas ļaus noteikt, kuri finansiālie risinājumi spēj paātrināt jaunu tehnoloģiju ieviešanu zilajā ekonomikā, sagatavotu tālākas investīcijas okeāna inovācijā,
- ar mērķi uzlabot gatavību investīcijām un meklēt ar okeānu saistītiem novatoriem palīdzīgus finansiālus risinājumus un paātrināt jaunu tehnoloģiju un zinātnes izstrāžu ieviešanu, **pastiprinātu** zilās ekonomikas čempionu iniciatīvas ietvaros sniegto **konsultatīvo atbalstu**.

Pamatdarbības. Pārvaldība

- Okeāna akts
- ES Okeāna pakta infopanelis
- Okeāna padome

Finansējums

- Piekrastes kopienu noturīguma uzlabošana, izmantojot ES finansējumu un EIB aizdevumus
- *BlueInvest* piedāvātā finansiālā un konsultatīvā atbalsta pastiprināšana

2. Integrēta pieeja okeāna veselībai un ilgtspējai

Okeāna veselības labā ES jau tagad ir izvirzījusi vērā ņemamus mērķus un ES iniciatīvas jau līdz šim ir veicinājušas uzlabojumus. Tomēr jūras vide turpina degradēties un okeāns un daudzās tajā mājjojošās dzīvības formas joprojām ir mazaizsargātas. Piemēram, koraļļu rifus, kas dod mājvietu ceturtdaļai jūras sugu, aizvien vairāk ietekmē un koraļļu izturētspēju vājina ūdeņu sasīšana un okeāna ķīmiskās pārmaiņas. Daudzus jūras dzīvotņu veidus un jūras kultūras mantojumu – no jūraszāļu pļavām līdz mangrovēm – joprojām pārslogo jūrā un uz sauszemes notiekošas, klimata pārmaiņas veicinošas cilvēka darbības. Lai okeāna veselību uzlabotu un saglabātu, vajadzīga apņemšanās, inovēšana un sadarbošanās visos līmeņos, arī pasaules līmenī⁸.

Šajā paziņojumā ierosinātās darbības atlasītas, vadoties pēc četriem galvenajiem principiem, un tie ir piesārņojuma novēršanas pieeja “no avota līdz jūrai”, piesardzības princips, zinātniski pamatoti rīcībpolitiskie lēmumi un ekosistēmiska pieeja.

⁸ Sk. 7. punktu.

2.1. Okeāns – sabiedrotais cīņā pret klimata pārmaiņām

Pasaules okeāns ir vislielākais oglekļa piesaistītājs uz Zemes – tas absorbē 30 % no antropogēnajām oglekļa emisijām. Okeāna spēja regulēt klimatu, piesaistīt oglekli un mīkstināt klimata pārmaiņu ietekmi ir vitāli svarīga. Šo spēju apdraud temperatūras paaugstināšanās, biodaudzveidības samazināšanās, ūdens paskābināšanās un dezoksidēšanās.

Jūras ekosistēmu un biodaudzveidības atjaunošana ļauj okeānam uztvert vairāk oglekļa un tāpēc spēj palīdzēt palēnināt globālo sasilšanu. Okeānu sasilšanu un paskābināšanos izraisa galvenokārt oglekļa emisijas, ko rada fosilo kurināmo sadedzināšana. Tāpēc un lai cīnītos pret okeāna sasilšanu un paskābināšanos, ir svarīgi sasniegt mūsu klimata mērķus un, pielietojot klimatdiplomātiju, panākt, ka savas siltumnīcefekta gāzu emisijas samazina arī citi lielākie emitētāji. Samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas citādi veicinātu okeāna sasilšanu un mazinātu okeāna veselību un labklājību, palīdz arī atjaunīgās enerģijas ražošana jūrā. Turklāt tā samazina Eiropas atkarību no fosilajiem kurināmajiem – arī tiem, kas, radot riskus jūras ekosistēmām un jūras gultnei, no tās ir iegūti, – un tādējādi stiprina ES klimatneitralitātes mērķa prasīto ES enerģētisko drošību un suverenitāti.

Komisija atbalstīs dalībvalstis degradēto piekrastes un jūras dzīvotņu atjaunošanas pasākumu plānošanā un īstenošanā, lai sasniegtu Dabas atjaunošanas regulā noteikto juridiski saistošo mērķrādītāju, proti, līdz 2030. gadam veikt nepieciešamos pasākumus vismaz 20 % ES jūras teritoriju un līdz 2050. gadam – visās ekosistēmās, kurām atjaunošana ir vajadzīga.

Komisija, vadoties pēc UNFCCC⁹ pamatnostādņēm, atbalstīs piekrastes kopienas tādu jaunu uzņēmējdarbības modeļu (arī Eiropas zilā oglekļa rezervju) veidošanā, kas nāk par labu gan dabai, gan cilvēkiem.

2.2. Jūras organismu un okeāna ekosistēmu pamatpakalpojumu aizsargāšana un atjaunošana

Okeāna noslogojumi kaitē jūras ekosistēmām un biodaudzveidībai un atstāj ietekmi uz piekrastes kopienām, zvejniecībām un vispār ar jūru saistītām darbībām.

Aizsargājamās jūras teritorijas (AJT)

Labi savienotu un efektīvu pārvaldītu AJT tīklam ir izšķiroša nozīme ekosistēmu un pārtikas tīklu aizsargāšanā un atjaunošanā. Palīdzot jūras organismiem atjaunoties, tas atbalsta piekrastes kopienas un zvejniekus. AJT tīklu ES jau izpletusi, aptverot 12,3 % savu ūdeņu, taču dalībvalstis tiek mudinātas centienus pastiprināt, lai sasniegtu ES Biodaudzveidības stratēģijas mērķrādītāju – līdz 2030. gadam panākt, ka juridiski aizsargāti ir 30 % un stingri aizsargāti ir 10 % ES jūras teritoriju. Tas nozīmē, ka par katru AJT, pamatojoties uz zinātniskiem datiem un iesaistot visas vietējās ieinteresētās personas, to vidū zvejniekus, ir jāierosina pārvaldības plāni, kuros ņemtas vērā attiecīgajām ekoloģiski nozīmīgās teritorijās esošajām AJT specifiskās iezīmes. Tātad katrā individuālā gadījumā būtu jānosaka, kuri zvejas paņēmieni ir saderīgi ar mērķsugu un dzīvotņu saglabāšanu konkrētajās AJT.

Tāpēc Komisija strādās pie tā, lai efektīvi īstenotu spēkā esošos ES tiesību aktus, proti, Putnu direktīvu un Dzīvotņu direktīvu, Jūras stratēģijas pamatdirektīvu (JSPD) un Dabas

⁹ Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām.

atjaunošanas regulu, un lai panāktu faktisku šo aktu izpildi. Tas attieksies arī uz jaunu tehnoloģiju izmantošanu ar mērķi atvieglot pārraudzību un monitoringu.

Ilgtspējīga ar jūru saistīto darbību pārvaldība

JSPD teikts: lai panāktu, ka jūras ir tīras, veselīgas un produktīvas, un galu galā visos ES jūras ūdeņos sasniegtu “labu vides stāvokli”¹⁰ (LVS), papildus aizsargājamām jūras teritorijām ļoti svarīga ir ekosistēmiska pieeja to darbību pārvaldībai, kuras notiek jūrā vai notiek uz sauszemes, bet ietekmē jūru.

Neraugoties uz jau paveikto, nesenajā JSPD izvērtējumā¹¹ atzīmēts: lai pilnībā sasniegtu LVS attiecībā uz visiem 11 JSPD raksturlielumiem, jādara vairāk un vajadzīgo pasākumu īstenošanas nolūkā jāpalielina arī finansiālās investīcijas. **Lai paātrinātu virzību uz vidisko mērķu sasniegšanu, vienkāršotu īstenošanu un samazinātu ar ziņošanu un datu pārvaldību saistīto administratīvo slogu, Komisija JSPD pārskatīs.**

Jūras un saldūdens piesārņojuma novēršana

Jūras un piekrastes ekosistēmu apdraudējums, ko rada jūrā un uz sauszemes veiktās darbībās noplūdušas barības vielas un cita veida piesārņojums, ir ievērojams. Tā avoti ir lauksaimnieciskā notece, ķīmiskie kontaminanti, plastmasa un mikroplastmasa. Tāpēc pasākumiem jāaptver viss ūdens aprites cikls uz sauszemes un jūrā. Attiecībā uz piesārņojumu, kura avoti atrodas uz sauszemes, Komisija ar **Ūdensresursu noturības stratēģijas** palīdzību nostiprinās pieeju “no avota līdz jūrai” un, atzīstot piekrastes kopienas par sauszemes piesārņojumu aizturošu un jūras ekosistēmu degradāciju kavējošu simbolisku vārtu sargātājām, atbalstīs šīs kopienas cīņā pret piesārņojumu, kas jūrā ieplūst no sauszemes.

ES Nulles piesārņojuma rīcības plāns pamatojas uz piesārņojuma mazināšanas prasībām, kas jāizpilda, lai ES jūrās sasniegtu labu vides stāvokli, un nosaka vērienīgus mērķrādītājus, piemēram, līdz 2030. gadam par 50 % samazināt plastmasas radīto okeāna piedrazojumu un tāpat par 50 % samazināt barības vielu zudumus. Plānu stingri atbalsta pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” finansējums un arī misija “Mūsu okeānu un ūdeņu atjaunošana”. Komisija atgādina, ka dalībvalstīm ir iespēja atbalstīt aktīvas vai pasīvas jūras piedrazojuma savākšanas shēmas, kuras ir saskaņā ar EJZAF nacionālajām programmām.

Lai stiprinātu okeāna veselību, svarīgi ir efektīvi pārvaldīt barības vielas un būtiski samazināt piesārņojumu, arī piesārņojumu ar mikroplastmasu, PFAS un citām ķimikālijām. Komisija turpinās finansēt arī barības vielu pārvaldības un mikroplastmasas jomā notiekošo pētniecību un inovāciju. Tāpat kopējā lauksaimniecības politika (KLP) turpinās stimulēt ilgtspējīgu lauksaimniecību, arī tādēļ, lai samazinātu barības vielu pārpalikumu.

Jūras piesārņojuma ziņā jūras transports vēl aizvien ir viens no galvenajiem emisiju, noplūžu, atkritumu un zemūdens trokšņa avotiem. Pārveidojošas pārmaiņas, kas jūras transportu tuvinātu klimatneitralitātei un nulles piesārņojumam, var ietekmi uz jūras organismiem ierobežot un palīdzēt saglabāt un vairot ES konkurētspēju¹². Lai gan spēkā esošie tiesību akti

¹⁰ Definēts [JSPD 3. panta 5. punktā](#) un tālāk precizēts [Komisijas Lēmumā \(ES\) 2017/848, ar ko nosaka laba jūras ūdeņu vides stāvokļa kritērijus un metodiskos standartus.](#)

¹¹ [Ziņojums par Komisijas novērtējumu par dalībvalstu pasākumu programmām, kas atjauninātas saskaņā ar Jūras stratēģijas pamatdirektīvas \(2008/56/EK\) 17. pantu.](#)

¹² [Eiropas Vides aģentūras un Eiropas Jūras drošības aģentūras kopīgais ziņojums Nr. 15/2024: “European Maritime Transport Environmental Report 2025”.](#)

jau tagad ir samazinājuši kuģu radīto piesārņojumu, vairāk jādara, lai ierobežotu noplūdes gaisā un ūdenī un novērstu plastmasas granulu izbiršanu¹³.

Tādēļ Komisija:

- pilnveidos *CleanSeaNet* pakalpojumu¹⁴, tā lai tas varētu dalībvalstis brīdināt arī par citiem no kuģiem nākuša piesārņojuma veidiem, piemēram, notekūdeņiem, atkritumiem, nozaudētiem konteineriem. Dalībvalstīm būtu tālāk jāizstrādā verificācijas procesi un datu piekļūstamības jautājumi. Pamatojoties uz JSPD satvarā iesāktu ES darbu saistībā ar zemūdens troksni, Komisija atbalstīs Vērienīgu ieceru koalīciju par klusu okeānu – tās mērķis būs palīdzēt rast vērienīgus un praktiskus risinājumus, kas atgriezīs okeānā lielāku klusumu,
- kopīgi ar partneriem strādās pie tā, lai nodrošinātu, ka SJO lēmumi par jūras transporta radītā piesārņojuma samazināšanu tiek pilnībā īstenoti.

Pamatdarbības¹⁵

- Jūras stratēģijas pamatdirektīvas pārskatīšana
- Eiropas zilā oglekļa rezerves un jauni piekrastes kopienu uzņēmējdarbības modeļi
- Dalībvalstu īstenotās AJT noteikšanas un pārvaldības iedrošināšana

3. Ilgtspējīgas zilās ekonomikas virzīšana uz lielāku konkurētspēju

ES zilā ekonomika ir ekonomiskā un transformatīvā potenciāla milzis. Tā ir neatņemama Eiropas rūpniecības un drošības stratēģijas sastāvdaļa un aptver i) tradicionālos zvejniecības, akvakultūras, kuģniecības un piekrastes tūrisma sektorus, ii) jaunus un formēšanās procesā esošus atjaunīgās enerģijas, zilās biotehnoloģijas, zemūdens robotikas un okeāna novērošanas jomas sektorus un iii) pasaules okeāntechnoloģiju līderus, kuru darbību virza pētniecība un inovācija mākslīgā intelekta, tīro tehnoloģiju un dziļo tehnoloģiju jomā. Lai nonāktu pie reģeneratīvas zilās ekonomikas, kas atjauno okeānu, vienlaikus veicinot attīstību, sociālo iekļautību un taisnīgumu, ir jādodomā par jūras resursu un okeāna dabisko sistēmu atdzīvināšanu.

Saskaņā ar Konkurētspējas kompasu un tīras rūpniecības kursu ES ir jāuzlabo sava konkurētspēja un jāpaātrina stratēģiskā pārkārtošanās tradicionālajos un jaunietekmes zilās ekonomikas sektoros, īpašu uzmanību pievēršot dekarbonizācijai un inovācijas izvēršanai. Tālab vajadzēs atbalstīt mūsu zvejniecības un akvakultūras sektoru (arī uzlabot ūdens biomasas atkritumu valorizāciju), paātrināt tīru zilo tehnoloģiju izvēršanu, atbalstīt uzņēmējdarbības modeļus, kas, izmantojot dabā balstītus risinājumus un oglekļnegatīvus produktus, saglabā vai atjauno okeāna ekosistēmas un biodaudzveidību, un radīt pareizos apstākļus tīrai izaugsmei. Lai to panāktu, ir pārdomātā salikumā jāapvieno publiskais finansējums, privātās investīcijas,

¹³ Likumdevējnostādes 2025. gada 8. aprīlī provizoriski vienojās par ierosināto projektu regulai, kuras mērķis ir novērst tādu piesārņotību ar mikroplastmasu, ko rada netīša plastmasas granulu nonākšana vidē (COM(2023)645).

¹⁴ [Satelītu pakalpojumi – CleanSeaNet pakalpojums, Eiropas Jūras drošības aģentūra \(EMSA\)](#).

¹⁵ Šo prioritāti atbalstošas ir arī 7. punktā nosauktās ar okeāna veselību saistītās pamatdarbības.

iespējas dodošs regulējums, prasmju attīstīšana, zināšanu apmaiņa, pētniecība un inovācija un efektīva jūras telpiskā plānošana.

3.1. Zvejniecības un akvakultūras sektora atbalstīšana par labu ilgtspējīgi iegūtai akvapārtikai, nodrošinātībai ar pārtiku un pārtikas suverenitātei

Pārtikas piegādē un nodrošinātībā ar pārtiku zvejniecībai un akvakultūrai ir milzīga nozīme. Tomēr patlaban 70 % no ES patērētās akvapārtikas ir importēti¹⁶. Par nozīmīgu atskaites punktu kļūs visaptveroša **kopējās zivsaimniecības politikas izvērtēšana un iespējamā pārskatīšana, kas aptvers arī tirgu kopīgo organizāciju (TKO) un 2040. gada noredzējumu zvejniecībā un akvakultūrā** un papildinās redzējumu par lauksaimniecības un pārtikas nozari. Tas nodrošinās, ka zvejniecība un akvakultūra, arī apstrādes sektors, uzlabo savu konkurētspēju un noturību, un garantēs stabilu piegādi ES tirgum, vienlaikus saglabājot ekosistēmisku pieeju zvejniecību pārvaldībā. Būs kopīgi ar dalībvalstīm jāstrādā pie tā, lai, (arī ar inovāciju) uzlabojot zvejas rīku selektivitāti, zvejas darbības padarītu nākotnes prasībām atbilstošas un ilgtspējīgākas, un nelabvēlīgā ietekme uz jūras ekosistēmu jāmīkstina, līdz minimumam samazinot un, ja iespējams, izskaužot nejaušas jutīgu jūras sugu nozvejas. Lai stiprinātu importa ilgtspēju un radītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, svarīga ir ES ievēroto ilgtspējas principu popularizēšana pasaules mērogā. Šis jautājums sīkāk iztirzāts 7. punktā.

Komisija ierosinās:

- zvejniecības un akvakultūras sektora enerģētiskās pārkārtošanas partnerības¹⁷ atbalstītus pasākumus, kuru mērķis ir zvejas flotes dekarbonizēšana un modernizēšana,
- prioritāru atbalstu mazapjoma zvejai. Ar to saistītā rīcība paredz izdot ceļvedi, kurā izklāstīta labākā prakse, kādu dalībvalstis varētu zvejas iespēju iedalīšanā izmantot, lai uzlabotu pārredzamību un veicinātu zvejošanas ilgtspēju, kā arī paredzēts noturēt īpašu īstenošanas dialogu. Komisija apsvērs arī īpašas konsultatīvās padomes izveidi,
- izveidot akvakultūras ilgtspējai veltītu ES iniciatīvu, kurā iesaistītos dalībvalstu iestādes, sektora pārstāvji, citas interešu grupas, pētniecības un inovācijas iestādes, uzņēmējdarbības paātrinātājprogrammas un finanšu iestādes. Iniciatīva noteiks mērķrādītājus un formulēs rīcību, tādējādi uzlabojot sadarbību, arī tādu projektu izstrādē, kuru mērķis ir daudzējāda ierobežotas jūras telpas izmantošana,
- Eiropā izvērst aļģu ražošanu, tālab izmantojot jauno bioekonomikas stratēģiju, kas jāpieņem līdz 2025. gada beigām, zilās bioekonomikas inovācijas iniciatīvu, kura jāievada līdz 2027. gadam, un brīvprātīgu ES aļģu ražošanas pieauguma mērķrādītāju noteikšanu,
- īpašu rīcībpolitisko iniciatīvu par zvejniecību un akvakultūru apdraudošām alohtonajām jeb **ieceļojušajām sugām**. Iniciatīva apskatītu arī šādu sugu izmantošanas iespējas gadījumos, kad to izplatība ir jau pārāk plaša,
- stratēģisko akvakultūras vadlīniju īstenošanas sakarā – norādījumu dokumentu par plēsēju pārvaldību,
- TKO regulas izvērtēšanu, kurā tiks apskatīta pastāvošo marķēšanas noteikumu efektivitāte, arī tādos aspektos kā aptverto produktu klāsts, izcelsme un pārdošanas kanāli, piemēram, lielveikali, specializētie zivju veikali un restorāni,

¹⁶ Sk. Eiropas Komisija (2024): [2024. gada pārskats par ES zivju tirgu](#).

¹⁷ [Partnerība izveidota saskaņā ar Komisijas paziņojumu "Par ES zvejniecības un akvakultūras nozares enerģētisko pārkārtošanu"](#).

- ES mēroga kampaņu, kas 2027. gadā tiks noturēta par ieguvumiem un pievienoto vērtību, kādu dod ES ražota un ilgtspējīga akvapārtika,
- pasākumus, kas nodrošina zvejniecību pārvaldības ilgtspēju un vienlīdzīgus konkurences apstākļus Eiropas zvejniekiem visā pasaulē (sk. 7. punktu),
- kopējās zivsaimniecības regulas izvērtēšanu un iespējamu pārskatīšanu,
- zvejniecības un akvakultūras sektora sociālajai dimensijai domātu atbalstu (sk. 3. punktu).

3.2. ES jūras industriālās bāzes un ostu kā kritiski svarīgu mezglu stiprināšana

ES stratēģiskās autonomijas, labklājības un drošības ziņā Eiropas *jūras ražošanas bāze* ir neaizstājama. Eiropas kuģu būvētavām, piegādātājiem un tehnoloģiju nodrošinātājiem ir speciālās zināšanas, kādas vajadzīgas, lai būvētu augstvērtīgus kuģus un izstrādātu atkrastes atjaunīgo energoresursu tehnoloģijas. **Lai saglabātu šo konkurētspējas priekšrocību un vadītu globālo pāreju uz tīrām tehnoloģijām, Komisija izstrādās Jūrniecības rūpniecisko stratēģiju.**

ES ostas ir stratēģisks konkurētspējas un drošības resurss, kas darbojas kā vārti uz globālo tirdzniecību, iekšējo tirgu (Eiropas jūras telpas centru¹⁸ statusā) un militāro un civilo mobilitāti. Daudzas no tām pārtop par dekarbonizācijas, apritīguma un inovācijas centriem, kas vērtības ķēdēs atbalsta industriālos klasterus. **Lai šo funkciju stiprinātu, Komisija pieņems jaunu ES Ostu stratēģiju.**

Lai klimata mērķrādītāju sasniegšanas nolūkā paātrinātu ES *jūras transporta* sektora dekarbonizāciju, ir stingri jāīsteno nesēnā ETS – mūsu siltumnīcefekta gāzu cenu noteikšanas mehānisms –, kurš kopš neilga laika aptver arī jūrniecību. Jāīsteno arī *FuelEU Maritime* – svarīgs pasākums, kas samazina degvielu SEG intensitāti, stimulē investīcijas, ostās attīsta alternatīvo degvielu infrastruktūru un visā piegādes ķēdē iekustina koordinācijas centienus ar mērķi panākt apjomradītus ietaupījumus. ES cenšas panākt, lai Starptautiskajā Jūrniecības organizācijā (SJO) tiktu pieņemti vērienīgi globāli pasākumi, kas nodrošinātu pasaules mērogā vienlīdzīgus konkurences apstākļus. Nesēn saskaņotais SJO neto nulles emisiju satvars ir svarīgs solis ceļā uz visa jūrniecības industriālā sektora dekarbonizāciju. Tikpat liela nozīme jūrniecības industrijas ilgtermiņa ilgtspējas un pielāgošanās spējas nodrošināšanā būs jūrniecības operāciju digitalizēšanas atbalstam, investēšanai zaļajās tehnoloģijās un zaļo prasmju apguves veicināšanai.

Lai veicinātu sektora noturīgumu, dekarbonizāciju, inovāciju un konkurētspēju, izšķiroši svarīgi ir dāsni investēt alternatīvo degvielu ražošanā, energoinfrastruktūrā, krasta elektropadevē un tīro tehnoloģiju apguvē un ieviešanā uz kuģiem.

3.3. Nākamo zilās ekonomikas sektoru stiprināšana

Atkrastes vēja un okeāna enerģijas tehnoloģijas ir galvenie aktīvi virzībā uz klimata mērķu sasniegšanu, enerģētiskās drošības uzlabošanu un cenas ziņā pieejamas enerģijas nodrošināšanu, kas ir individuālu rūpniecības sektoru un dalībvalstu rūpniecības konkurētspējas pamats. Straujāka šo tehnoloģiju izvēršana prasa ne tikai ievērojamas investīcijas tīkla infrastruktūrā, arī pārrobežu atkrastes pārvades un energotehnoloģijās; tāpat

¹⁸ [TEN-T, Regula \(ES\) 2024/1679](#).

vajadzīga būs labāka reģionālā sadarbība un telpisko ierobežojumu risinājumi un prasme līdzāspastāvēt ar citām darbībām, tādām kā zvejniecība un akvakultūra.

Lai turpinātu baudīt savas globālās līderpozīcijas augļus atkrastes atjaunīgo energoresursu jomā un nostiprinātu šādu pozīciju arī okeāna enerģijas tehnoloģijās, ES būtu jāsaģlabā konkurētspējīgas piegādes ķēdes, piekļuve izejvielām un prasmīgs darbaspēks. Te izšķiroša nozīme būs dalībvalstu saistībām un reģionālajai sadarbībai¹⁹.

Okeāns var būt svarīgs bioekonomikas ģenētisko resursu, kā arī izejvielu avots. Sāļais jūras ūdens var saturēt magniju, litiju, boru un vanādiju, tāpēc rentablas atgūšanas tehnoloģijas varētu vairot šo un citu metālu apgādes drošumu. Pieaugot vajadzībai pēc efektīvām atsāļošanas iekārtām, kas apmierinātu saldūdens patēriņa un zaļā ūdeņraža ražošanas vajadzības, ar īpašu programmas "Apvārsnis Eiropa" darbību palīdzību tiks pētīta iespēja atgūt metālus no sāļā jūras ūdens un šādas atgūšanas lietderīgums.

Piekrastes un jūras tūrisms ir lielākais zilās ekonomikas sektors un būtisks, iztikas līdzekļus dažādojošs ienākumu avots daudzās piekrastes teritorijās, it īpaši lauku piekrastes un salu kopienām. Turpinot darbu, kas iesākts ar Tūrisma nozares pārkārtošanās plānu un Eiropas Tūrisma programmu 2030. gadam un ar 2025. gada maijā ievadīto apspriešanu ar ieinteresētajām personām, Komisija 2026. gada pavasarī nāks klajā ar ES Ilgtspējīga tūrisma stratēģiju. Jaunā stratēģija veicinās tādas prakses iekopšanu, kas dod labumu gan piekrastes un salu kopienām, gan tālākajiem reģioniem.

3.4. Zilās ekonomikas sociālās dimensijas stiprināšana

Pārticīga un pievilcīga zilā ekonomika nevar pastāvēt bez paaudžu maiņas, sieviešu līdzdalības, prasmju pilnveides un pienācīgiem darba apstākļiem.

Jauna zilā paaudžu nomainas stratēģija, kuru plānots pieņemt 2027. gadā, gādās par to, lai jūras zinātniskajā pētniecībā, okeāna tehnoloģijās un ilgtspējīgā zvejniecībā ienāktu augsti kvalificēta nākamā paaudze. Stratēģija atbalstīs izglītību, okeānzinātību un zināšanu nodošanu no vienas paaudzes otrai. Kā norādīts paziņojumā par prasmju savienību, Komisija pastiprinās centienus popularizēt *STEM*²⁰ jomā piedāvāto izglītību, kurai būtu jāatbalsta arī dziļākas zināšanas par jūras zinātnēm, piemēram, vides inženieriju, jūras bioloģiju un ķīmiju. *STEM* popularizēšanā un Eiropas universitāšu un skolu aliansēs pastiprināta uzmanība būtu jāpievērš zilajai ekonomikai un tās potenciālam.

Lai uzlabotu digitālās un uzņēmējdarbības prasmes, zilā paaudžu nomainas stratēģija tiks saskaņota ar jauno **zināšanu un inovācijas kopienu (ZIK) ūdens, jūras un jūrlietu sektorā un jūras ekosistēmu jomā** (nodrošina strukturētu ES mēroga satvaru, kas savstarpēji savieno dažādos zilās ekonomikas segmentus) un ar **prasmju savienību** (atbalsta starpsektorālas zilās ekonomikas partnerības), kā arī ar **Starppaaudžu taisnīguma pamatstratēģiju**.

Zvejniecības jomā Komisija galveno uzmanību pievērsīs paaudžu nomainai un zvejnieka profesijas pievilcības vairošanai. Šajā ziņā svarīga būs flotes modernizēšana, digitalizēšana un

¹⁹ Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plāns (*BEMIP*), Centrāleiropas un Dienvidaustrumeiropas enerģētiskā savienotība (*CESEC*), Ziemeļu jūru enerģētiskās sadarbības satvars (*NSEC*), Dienvidrietumeiropas starpsavienojumi.

²⁰ Zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes un matemātika.

drošības uzlabošana uz kuģa. Tas ietvers arī atbalstu zvejnieku prasmju pilnveidei un pārkvalifikācijai.

Pamatdarbības

- KZP izvērtēšana un iespējama pārskatīšana
- 2040. gada noredzējums zvejniecībā un akvakultūrā
- Jūrniecības rūpnieciskā stratēģija un ES Ostu stratēģija
- Zilā paaudžu nomainas stratēģija

4. Piekrastes kopienu un salu aizsargāšana un iespēju došana

Veselīgs okeāns piekrastes iedzīvotājiem dod iztikas līdzekļus, aizsardzību un piederības sajūtu. Piekrastes kopienas ir zilās ekonomikas ilgtspēju un konkurētspēju virzošais cilvēciskais spēks ceļā uz reģeneratīvu praksi, un tām ir izšķiroša nozīme Eiropas iedzīvotāju nodrošināšanā ar veselīgu un ilgtspējīgu pārtiku, tīru un cenas ziņā pieejamu atjaunojamo jūras enerģiju, kā arī Eiropas savienošanā ar pārējo pasauli. Pārvaldošā loma, kuru šīs kopienas kā galvenās ieinteresētās personas un dalībnieces pilda jūras pārvaldībā, būtu jāatzīst labāk.

Piekrastes teritorijas ir daudzveidīgas, un to neatkārtojamās ģeogrāfiskās un dabas vērtības ne tikai piedāvā vērā ņemamas ekonomiskās iespējas, bet arī met unikālus izaicinājumus. Lai pilnībā atraisītu ES piekrastes reģionu potenciālu, nepietiek ar redzamāko piekrastes kopienu stiprināšanu – ir jāsniedz palīdzīga roka arī tiem, kam ar iespēju tveršanu nesokas viegli.

Klimata pārmaiņu radītie riski visvairāk izpaužas tieši piekrastes teritorijās, kurām nākas saskarties ar jūras līmeņa celšanos, ekstrēmiem laikapstākļu notikumiem, piekrastes eroziju, plūdiem, sālūdens intrūziju un biodaudzveidības (arī zivju krājumu) noplicināšanos. Tiek gaidīts, ka piekrastes kopienas un tālākie reģioni uzlabos savas pielāgošanās spējas un gatavību krīzēm. Lai pielāgošanās stratēģijas un plānus varētu īstenot, Komisija pastiprinās piekrastes kopienām pieejamo atbalstu, un tas tiks darīts ar gaidāmā ES klimataadaptācijas plāna starpniecību.

Lai labāk atbalstītu piekrastes kopienas, Komisija 2026. gadā saskanīgi ar sagatavotības savienības stratēģiju ierosinās jaunu ES **Piekrastes kopienu attīstības un noturīguma stratēģiju**. Tverot iespējas, stratēģija izveidos satvaru, kas veicina vietējo ekonomisko attīstību un palielina piekrastes kopienu noturīgumu. Tā veicinās arī agrīnās brīdināšanas spēju izkopšanu un klimataadaptācijas plānu izstrādāšanu, izmantojot mūsdienīgus novērošanas un prognozēšanas pakalpojumus.

Stratēģijas mērķis būs piekrastes kopienu milzīgo potenciālu likt lietā tādu jaunu ilgtspējīgu uzņēmējdarbības modeļu izstrādē un izvēršanā, kas veicinātu visas ES attīstības ilgtspēju un konkurētspēju. Pamatdamās uz sekmīgajiem sabiedrības virzītās vietējās attīstības projektiem²¹, Jaunā Eiropas “Bauhaus” (NEB) pieeju²² un Okeāna misijas “bāku” darbu, stratēģija atbalstīs ienākumu dažādošanas iespējas un stimulēs dienaskārtībā iekļaut

²¹ [Inforegio – Sabiedrības virzīta vietējā attīstība](#).

²² Jaunā Eiropas “Bauhaus” (NEB) pārdisciplinārā un līdzdalīgā pieeja un inovatīvie projekti, piemēram, [bākas demonstrējumprojekts “Bauhaus of the Seas Sails”](#), rāda, kādā veidā var piekrastes teritoriju problemātiku apzināt un risināt ar kopienas iesaistošām, konkrētai vietai pielāgotām darbībām. Turpmākajos gados [NEB finansēšanas instruments](#) atbalstīs jaunus, to vidū piekrastes kopienu projektus.

reģenerējošas un atjaunojošas darbības, kā arī novērojumos balstītu prognožu un pakalpojumu izstrādes jomā notiekošo zinātnisko un tehnoloģisko inovēšanu.

Nemot vērā salām un tālākajiem reģioniem specifiskās problēmas un aicinot uz attiecīgi pielāgotām rīcībpolitikām un labāku sinerģiju, Komisija ir nolēmusi noturēt **apspriešanos par jaunu salām paredzētu stratēģiju** un par **atjauninātu tālākajiem reģioniem veltīto stratēģiju**.

Lai tālākie reģioni nepaliktu izolētībā un varētu apmierināt savas vajadzības, tiem jāvelta īpaša uzmanība un jārod vietējām īpatnībām pielāgoti pasākumi – jāstiprina to noturīgums un savienotība, jāattīsta ekonomiskā, enerģētiskā un pārtikas jomas autonomija, kā arī jāaizsargā dabas mantojums. It sevišķi mazapjoma zvejas sektors savā darbībā cieš no papildu grūtībām, ko rada šo reģionu nošķirtība un ekstrēmi laikapstākļu notikumi. Tāpēc Komisija 2025. gada vasarā, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem datiem, ierosinās pārskatīt flotes bilances vadlīnijas attiecībā uz tālāko reģionu kuģiem, kuru garums ir mazāks par 12 metriem.

Jaunas pamatdarbības²³

- ES piekrastes kopienu attīstības un noturīguma stratēģija
- Apspriešanās par jaunu ES salām paredzētu stratēģiju
- Atjaunināta tālākajiem reģioniem veltītā stratēģija
- Flotes bilances vadlīniju pārskatīšana attiecībā uz tālāko reģionu kuģiem, kuru garums ir mazāks par 12 metriem

5. Ar okeānu saistītās pētniecības, zinību, zinātības un pratības neaizstājamība zilajā inovācijā

5.1. Eiropa – pasaules līdere okeānzinātnē: okeāna novērošanas iniciatīvas ievadīšana

Okeāna novērošana ir visu jūras zinību pamats. Novērojumos iegūst kritiski svarīgus datus, ko tālāk izmanto laikapstākļu prognozēšanā, klimata pārmaiņu ietekmes mīkstināšanas un klimatadaptācijas stratēģijās, ārkārtēju notikumu monitoringā, civilajā aizsardzībā (apstākļi jūrā, plūdi), jūras kuģniecībā, atkrastes enerģijas jomā, zvejniecībā un akvakultūrā un – aizvien biežāk – aizsardzības un drošības jomā. Neraugoties uz to, okeāns joprojām ir mazizpētīts, datu akūti trūkst vai arī tie nav pieejami, un pastāvošie novērošanas tīkli kļūst aizvien noslogotāki.

Pašlaik okeāna novērošanas jomā ES lielā mērā paļaujas uz sadarbību ar starptautiskajiem partneriem. Tomēr, mainoties ģeopolitiskajiem uzsvāriem, daži starptautiskie partneri no okeānzinātnes attālinās, bet tas iztraucē datu un novērojumu pamatprogrammas un neļauj ticami prognozēt kritiski svarīgo datu pieejamību par pagājušiem un nākotnes periodiem. Dažas datu kopas vairs nebūs pieejamas, kamēr citas vairs netiks papildinātas vai pabeigtas. Pastāv ievērojams risks, ka novērošanas infrastruktūras globālais aptvērums vājināsies, un rezultātā lēmumu pieņēmēji, iedzīvotāji un investori saņems mazāk uzticamu un mazāk precīzu informāciju.

²³ Šo prioritāti atbalstošas ir arī 3. punktā nosauktās darbības.

Ģeopolitiski riskantā pasaulē Eiropai ir jāklūst neatkarīgai un autonomai visā kritiskajā okeāna infrastruktūrā un datu un informācijas pakalpojumos, vienlaikus pēc iespējas saglabājot un padziļinot starptautisko zinātnisko sadarbību.

Okeāna pakts ierosina Eiropas centienus pastiprināt un tālab ievada vērienīgu **okeāna novērošanas iniciatīvu** – tā aptver arī piekrastes un dziļjūras ūdeņus un ir aktīva visā zināšanu vērtības ķēdē – un uzņemas vadošu starptautisku lomu visu jūras nozares dalībnieku un sektoru apgādē ar kritiski svarīgu informāciju.

ES Okeāna novērošanas iniciatīva, aptverot novērošanas kampaņas, datu apstrādi, infrastruktūru un galveno pakalpojumu sniegšanu, kļūs par nākamo posmu mūsu planētas iekšējās telpas izziņāšanā un tiks izmantota, lai savienotu, izvērstu, pārvaldītu un nodrošinātu okeāna novērošanas spēju.

Iniciatīva virzīs arī starptautisko zinātnisko sadarbību ar līdzīgi domājošiem partneriem, it īpaši tālab, lai pabeigtu mērķderīgas globālas okeāna novērošanas sistēmas izveidi²⁴:

- izmantojot pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, ES bāzētās datubāzēs 2025. gadā tiks iekļauti patlaban apdraudētie **vēsturiskie okeāna novērojumu dati**,
- līdz 2026. gada jūnijam tiks pabeigta **trūkstošo zināšanu kartēšana**,
- tiks izstrādāta integrēta, augstajās tehnoloģijās bāzēta, izmaksefektīva, uzticama un droša **novērošanas sistēma**,
- līdz 2027. gadam tiks izveidota **saskaņota un standartizēta pieeja okeānu novērošanas kampaņu plānošanai un īstenošanai**.

Iniciatīvas pamatā iegūlis ES pašreizējais devums ar jūru saistītajās zināšanās. Tā ietvaros Komisija turpinās attīstīt un integrēt abus ar datiem saistītos ES pamatpakalpojumus – *EMODnet* un *Copernicus* jūras vides monitoringa pakalpojumu²⁵.

Iniciatīva bagātinās **Eiropas okeāna digitālo dvīni (DTO)** – vērienīgu un centralizētu gandrīz reāllaika virtuālu okeāna atveidojumu, kas būs pieejams visiem iedzīvotājiem, zinātniekiem un novatoriem, rādīs šodienas un nākotnes scenārijus, kritiskos punktus un izmaiņu virzītājspēkus un tādējādi palīdzēs uzņēmumiem veidot uz pierādījumiem balstītu politiku. *DTO*, ar kuru Komisijas priekšsēdētāja iepazīstināja 2022. gadā notikušajā Viena okeāna samitā un kurš būs sadarbībspējīgs ar iniciatīvas “Galamērķis Zeme” satvarā izstrādāto Zemes digitālā dvīņa sistēmu, darboties ES programmas statusā būtu jāsāk līdz 2030. gadam.

Okeāna novērošanas iniciatīva palīdzēs Eiropas partneriem “izvēlēties Eiropu” kā uzticamu, uz zinātņi paļaujošos, ar augstajām tehnoloģijām apgādājušos, drošu un sadarbībai atvērtu sabiedroto. Turklāt tā palīdzēs uzlabot okeānzinātību un veicinās sabiedrības izpratni par jautājumiem, kas saistīti ar okeānu.

²⁴ Iniciatīva atbalstīs arī ierosināto Starptautisko Okeāna ilgtspējas platformu (*IPOS*), sk. 7. punktu.

²⁵ *EMODnet* apkopo *in situ* okeāna novērošanas datus, savukārt *Copernicus* jūras vides monitoringa pakalpojums ir vadošs pasaules līmeņa digitālās informācijas pakalpojums, kas ietver satelītstatus, mūsdienīgu monitoringu un prognozēšanu.

5.2. Ceļš uz globālu līderību okeāna pētniecībā un inovācijā

Okeāna pētniecības un inovācijas stratēģija balstīsies uz pētniecības un inovācijas pamatprogrammu un citstarp arī uz Eiropas misiju “Līdz 2030. gadam atjaunot mūsu okeāna un ūdeņu stāvokli”. Stratēģija iekops pieeju “no avota līdz jūrai”²⁶, un tās mērķis būs pašreizējo pārvaldību uzlabot, pārvarot sadrumstalotību, kas pastāv ES pētniecības un inovācijas iniciatīvu (un arī pētniecības infrastruktūras) jomā. Jaunu zināšanu un risinājumu apguves un ieviešanas finansēšana metīs tiltu pār pētniecību un inovāciju šķirošo plaisu.

Lai paātrinātu inovāciju un svarīgāko okeāna tehnoloģiju izvēršanu, Komisija veicinās **Eiropas okeāna tehnoloģiju testēšanas vietu tīkla** izveidi.

Izmantojot līdzdalīgu pētniecību un iedzīvotāju iesaisti ietverošas starpdisciplināras pieejas, var izstrādāt okeāna un ūdens resursu saglabāšanas risinājumus, kas galu galā vairo piekrastes kopienų labklājību.

Iedibinātie Eiropas sadarbības mehānismi, piemēram, kopīgā plānošanas iniciatīva “Okeāni” un ilgtspējīgas zilās ekonomikas partnerība, mobilizē nacionālās investīcijas, un tiem būs liela nozīme sarežģītāko okeāna pētniecības un inovācijas jautājumu apzināšanā un šķetināšanā.

5.3. Okeānzinātības un pilsoniskās līdzdalības stiprināšana

Okeānzinātība un pilsoniskā līdzdalība paver iedzīvotājiem iespējas izdarīt informācijā balstītas izvēles un tādējādi veicina izpratni par okeāna ietekmi uz mums un par mūsu ietekmi uz okeānu. Dalībvalstis tiek mudinātas veicināt paaudžu dialogu, kura pamatā būtu līdzdalības un/vai apdomāšanas prakse. Okeānzinātības jēdziens tiks sasaistīts ar plašāko ūdenszinātības jēdzienu un izpratni par saiknēm, kuras vieno ūdens resursu apsaimniekošanu un jūru. Tikai kopīgā darbā un cieņā pret visu ieinteresēto personu daudzveidību mēs spēsim pilnībā atrast mūsu okeāna potenciālu un uzbūvēt ilgtspējīgāku nākotni, kurā vieta atradīsies ikvienam.

Komisija jaunā līmenī pacels **Eiropas Okeānzinātības koalīciju (EU4Ocean)**, kurā iesaistījušies tūkstoši organizāciju, uzņēmumu, jauniešu un skolēnu. Izglītojot, veidojot izpratni un izmantojot tādas iedibinātas rīkus kā Eiropas jūru atlants, *EU4Ocean* turpinās strādāt, lai vairotu zināšanas par okeāna nozīmi, un tālab sadarbosies arī ar projekta “Bauhaus of the Seas Sails” konsorciju²⁷.

Uz foruma *Youth4Ocean* bāzes Komisija izveidos **ES Jaunatnes vēstnieku un starppaaudžu tīklu okeāna lietās**; to darīs, lai iesaistītu gadus jaunus okeāna profesionāļus un okeāna ilgtspējas aizstāvjus visā ES un pasaulē. Ar Atlantijas okeāna pētniecības un inovācijas alianses jaunās **zilās starppaaudžu programmas** palīdzību tiks atbalstīta karjeras sākumā esošo okeāna profesionāļu izaugsme. Lai nodrošinātu to, ka jauniešu viedoklis tiek patiesi integrēts rīcībpolitikas veidošanā, Komisija noturēs **ikgadējus jaunatnes politikas dialogus**.

Jauna stažēšanās programma EU4Ocean koalīcijas satvarā jauniešiem piedāvās iespēju iegūt praktisku pieredzi zilās ekonomikas konkurētspēju un ilgtspēju veicinošās darbavietās. Tas ne tikai ļaus jauniešiem iegūt nākotnes karjerai vajadzīgās prasmes, bet arī stiprinās okeānzinātības un privātā sektora saikni. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai ar okeānu

²⁶ To panāks, nodrošinot pienācīgu sasaisti un saskaņotību ar ūdensapgādes noturībai veltīto pētniecības un inovācijas stratēģiju.

²⁷ <https://bauhaus-seas.eu/>.

saistītajās darbībās varētu aktīvi un jēgpilni iesaistīties arī sievietes un citas nepietiekami pārstāvētas iedzīvotāju grupas.

Pamatdarbības

- ES Okeāna novērošanas iniciatīva un Eiropas okeāna digitālā dvīņa darbības sākšana līdz 2030. gadam kā pienesums ilgtspējības jautājumiem veltītajā Okeānzinātnes desmitgadē
- Eiropas Okeāna pētniecības un inovācijas stratēģija
- ES Jaunatnes un starppaaudžu vēstnieku tīkla izveide okeāna lietās

6. Pamatnosacījums: jūras drošība un aizsardzība

Nemot vērā apdraudējumu pieaugošo sarežģītību – arī uzbrukumus zemūdens infrastruktūrai, kibernetiskus, riskus, ko rada standartiem neatbilstoši kuģi un ēnu flote, un stratēģiskos strīdus par jūras teritorijām –, ir vajadzīga koordinēta, uz tehnoloģijām balstīta un nākotnes vajadzībām atbilstoša reakcija, kas aptver gan ārējo un iekšējo, gan militāro un civilo dimensiju. Ēnu flotes radītie vidiskie riski – naftas produktu noplūdes, jūras drošības un drošuma apdraudējumi, starptautiskās tirdzniecības noteikumu un jūras tiesību pārkāpumi – sevišķi spilgti izpaužas Baltijas jūrā.

Eiropas Jūras drošības stratēģija un tai pievienotais rīcības plāns dod satvaru, kas ļauj ES aizsargāt savas ar jūru saistītās intereses, iedzīvotājus un teritoriju, kā arī nest pasaulē savas vērtības un veicināt ekonomisko attīstību. Minētā stratēģija un plāns stiprina uz noteikumiem balstītu starptautisko kārtību, jo nodrošina pilnīgu atbilstību starptautiskajiem instrumentiem, it īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijai (*UNCLOS*).

Atbilstoši šīm prioritātēm un saskaņā ar kopīgo paziņojumu par kabeļu drošību, paziņojumu “*ProtectEU*: Eiropas iekšējās drošības stratēģija”²⁸ un balto grāmatu “Par Eiropas aizsardzības gatavību 2030” ES un tās dalībvalstīm būtu jākoncentrējas uz jūras spēku un krasta apsardzes sadarbības stiprināšanu – arī ar vairākmērķu jūras operācijām (*MMO*) – un tālab jāuzlabo jūrlietu jomas izprašana, jāinvestē progresīvās jūras tehnoloģijās, jāstiprina kritiskās infrastruktūras aizsardzība un militārā mobilitāte, jāpaplašina jūras aizsardzības spēja un jāstiprina Eiropas klātesība un partnerības pasaulē.

6.1. ES krasta apsardzes un jūras spēku sadarbības un jūras robežas drošības stiprināšana

Komisija turpinās veicināt krasta apsardzes sadarbību un tālab veiksmīgus modeļus – tādas kā Eiropas Krasta apsardzes funkciju forums un Vidusjūras valstu krasta apsardzes funkciju forums – attiecinās arī uz Melno jūru un tai līdzīgām teritorijām. Investīcijas būs vērstas galvenokārt uz *Frontex*, *EMSA* un *EFCA* aģentūru atbalstīto **Eiropas (UxV) bezpilota dronu gaisa flotes pilotprojektu**, kurš reāllaika jūras monitoringa vajadzībām apvieno mākslīgo intelektu un modernus sensorus. Tas uzlabo atklāšanas un reaģēšanas spēju, papildina NATO

²⁸ [Paziņojums “ProtectEU – Eiropas iekšējās drošības stratēģija”](#).

iniciatīvas un aizsargā kritisko zemūdens infrastruktūru. ES mēroga krasta apsardzes un starpaģentūru sadarbību stiprinās investēšana spēju veidošanā, kā arī mācības.

6.2. Tehnoloģiju attīstīšana drošības un aizsardzības jomā

ES rīcībā esošie instrumenti, tādi kā EAF, *PESCO*, EAA un ierosinātie²⁹ *SAFE* un EAIP, tiks izmantoti, lai modernizētu jūras spēkus un ar tiem saistīto infrastruktūru, arī sakaru un tīklu veidošanas spēju, sensoru, tehnoloģiju pētniecības un izstrādes jomā, un kopīgi iepirktu resursus izlūkošanas, novērošanas un rekognoscēšanas vajadzībām, kā arī lai no 2025. gada sāktu veidot reģionālus informācijas apkopošanas centrus. EIB ir apņēmusies palīdzēt stimulēt industriju un tālab arī atbalstīt jūrniecības tehnoloģijas un mobilizēt privāto kapitālu uz drošību vērstas inovācijas vajadzībām.

Jauna **Eiropas jūrlietu situācijas apzināšanās (MDA) iniciatīva** (ietver šē iepriekš ierosināto Eiropas bezpilota flotes pilotprojektu) sensorus, bezpilota sistēmas un gaisa patruļkuģus apvienos integrētā novērošanas tīklā. Stiprināt *MDA* ir būtiski, lai novērstu apdraudējumus un nodrošinātu reaģēšanu ārkārtas situācijās. Nesenie incidenti, kas ietekmēja kritisko jūras infrastruktūru, atgādina, ka sadarbībai jānotiek gludi un katrā jūras baseinā jāievēro reģionāla pieeja.

Komisija aktīvi mudina visas attiecīgās valstu un ES jūrlietu iestādes un aģentūras pievienoties vienotajai informācijas apmaiņas videi (*CISE*) un izmantot jūras baseina pieeju, kas veicina reģionālo integrāciju. Atzīstot jūras apdraudējumu mainīgumu, Komisija ir apņēmusies padarīt iespējamu klasificētas informācijas apmaiņu *CISE* satvarā un veicināt šīs vides savienojamību ar *Frontex* pārvaldīto informācijas apmaiņas sistēmu, *EUROSUR*, kā arī sadarbību ar Jūras uzraudzības tīklu (*MARSUR*), kurš atvieglo drošu saziņu starp dalībvalstu jūras spēkiem. Tas stiprinās civilmilitāro saskarni, uzlabos kopīgo situācijas apzināšanos un ļaus ātrāk un koordinētā veidā reaģēt uz apdraudējumiem visā jūras operacionālajā telpā. Komisija atbalstīs ar *MDA* saistītos centienus, kuri palīdzēs iegūt atzītu gandrīz reāllaika ainu, kas jūru attēlo visos augstumos – no gultnes līdz kosmosam – un ko varētu kopīgot ar NATO.

6.3. Jūrā izvietotās kritiskās infrastruktūras sargāšana

Papildus novērošanai liela uzmanība tiks pievērsta IT sistēmu kiberdrošībai un noturībai. Tā kā 99 % globālās datu plūsmas tiek pārraidīti pa zemūdens kabeļiem, digitālās infrastruktūras nodrošināšana pret kiberdraudiem ir absolūti nepieciešama, jo īpaši Baltijas jūras reģionā, kur kritiskās infrastruktūras drošība ir apdraudēta vairāk nekā citur.

Viens no galvenajiem šā darba elementiem ir kabeļu drošībai veltītā ES rīcības plāna³⁰ īstenošana sinerģijā ar gaidāmo Jūrniecības rūpniecisko stratēģiju, kas pilnveidos novērošanas, atturēšanas un reaģēšanas mehānismus. Jūras un zemūdens infrastruktūras drošībai ikvienā jūras baseinā par labu nāktu lielākas apdraudējuma atklāšanas spējas un vienotāks reāllaika situācijas attēls. Komisija atbalsta brīvprātīgu reģionālu kabeļu centru izveidošanu katrā jūras baseinā; visi kopā tie kļūtu par Integrēto uzraudzības mehānismu, kurā dalībvalstis būtu piekritušas sadarboties un reģionālā līmenī atklāšanu īstenot pastiprinātā režīmā. Šajā ziņā Baltijas jūrai daudzsolīgs virziens, kurā attīstīt ciešāku reģionālo sadarbību kritiskās

²⁹ Šā paziņojuma pieņemšanas laikā priekšlikumi vēl nebija pieņemti.

³⁰ [ES kabeļu drošības rīcības plāns](#).

infrastruktūras drošības jomā, ir Baltijas un Ziemeļvalstu saprašanās memorands par kritiskās zemūdens infrastruktūras aizsardzību Baltijas jūrā.

Gan ekosistēmas, gan infrastruktūru ES ūdeņos apdraud nesprāgušas munīcija (*UXO*). **Koordinētā *UXO* likvidēšanas stratēģija, kuru īsteno vispirms Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā un vēlāk arī Melnajā jūrā, izmantos progresīvas atklāšanas un likvidēšanas tehnoloģijas.** Īstenošanu uzlabos partnerības ar *HELCOM* un citām reģionālajām struktūrām.

6.4. ES jūras spēku operāciju un globālo partnerību stiprināšana

Kopējās drošības un aizsardzības politikas satvarā ES pastiprinās savas jūras operācijas, kurās lielāko uzmanību pievērsīs jūrlietu situācijas apzinātībai un kritiskās infrastruktūras aizsardzībai. Pastāvīga jūras spēku klātbūtne ES ūdeņos būs galvenais no nelikumīgām darbībām atturošais faktors.

Arktiku, kas ir ES vitāli svarīga vidiskā, ekonomiskā un drošības ziņā, aizvien vairāk skar ģeopolitiskā konkurence. Klimata pārmaiņas atver jaunus jūras satiksmes ceļus un palielina riskus, kas saistīti ar konkurenci par resursiem, ar vides degradēšanu un hibrīddraudiem ES drošībai. Kā uzsvērts ES Arktikas politikā, Savienība ir apņēmusies nodrošināt, lai Arktika turpinātu būt miera, zema saspīlējuma un ilgtspējīgas sadarbības reģions. Noturīguma veidošana Arktikā atbilst prioritātēm, ko ES izvirzījusi klimata, drošības un daudzpusējās sadarbības jomā.

ES arī turpmāk centīsies stiprināt ar Ziemeļvalstīm un līdzīgi domājošām Arktikas reģiona valstīm kopīgo operatīvo sadarbību, it īpaši jūras uzraudzības, meklēšanas un glābšanas un kritiskās jūras infrastruktūras aizsardzības jomā.

Pamatdarbības

- Visaptveroša nesprāgušas munīcijas stratēģija, kurā jāiestrādā visprogresīvākās atklāšanas un likvidēšanas tehnoloģijas
- Ciešākas sadarbības izveidošana starp ES, Arktikas dalībvalstīm un līdzīgi domājošām Arktikas reģiona valstīm
- Ar vismodernākajām (virszemes, zemūdens un kosmosa) sistēmām un tehnoloģijām aprīkotas Eiropas (UxV) bezpilota dronu flotes pilotprojekts
- Stratēģisko un visaptverošo partnerību satvarā notiekošās sadarbības stiprināšana ar Ziemeļāfrikas un Tuvo Austrumu partnervalstīm

7. Starptautiskās okeāna pārvaldības un okeāndiplomātijas stiprināšana

Būdamā ES zaļās diplomātijas centienus dziļi caurvijoša un globālo saistību īstenošanu atbalstoša, it īpaši ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu kontekstā, Eiropas okeāndiplomātija stiprinās okeānu aizsargājošas darbības, kā arī sargās un virzīs ES intereses un vērtības okeāna lietās, vienlaikus šajā jomā veidojot iedarbīgas politiskās, ekonomiskās, kultūras un zinātniskās saites ar valstīm, nācijām un attiecīgajām organizācijām. Svarīgākas nekā jebkad agrāk pašlaik ir **spēcīgākas starptautiskās partnerības** un daudzpusējās diplomātijas un tās iznākumu veicināšana. Tās ir vajadzīgas, lai iedarbīgi aizsargātu un pārvaldītu jūras resursus, jo sevišķi

zvejniecībās, kurās labāku un taisnīgāku starptautiski vienlīdzīgu konkurences apstākļu radīšanas centieni **nāk par labu gan ES zivsaimniecībai, gan globālajai ilgtspējai**³¹.

7.1. Starptautiskās okeāna pārvaldības stiprināšana

ES ir apņēmusies ievērot starptautiskās tiesības, it īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju (*UNCLOS*), un stiprināt **noteikumus balstītu daudzpusēju kārtību**, kas, iekārtojot efektīvu starptautisko pārvaldību, dod labumu visām nācijām un tautām. ES izmantos diplomātisko ietekmi, ko dod tās kumulatīvi plašā EEZ, lielais jūras produktu tirgus un apņemšanās virzīties uz ilgtspēju.

Atzīdama pasaules mēroga sadarbības vajadzīgumu, ES centīsies okeāna pārvaldību izvirzīt starptautiskās darba kārtības priekšplānā, lai tādējādi saskaņotu starptautisko tiesisko regulējumu un veicinātu partnerības.

Komisija par prioritārām noteiks un izvērsīs šādas galvenās darbības:

- **drīza *BBNJ*³² nolīguma ratificēšana**, kas tuvinās tā stāšanos spēkā, nolīguma īstenošanas atbalstīšana un raudzīšanās, lai atklātā jūra tiktu pārvaldīta ilgtspējīgi,
- **vērienīgs globāls līgums par plastmasu**, vērsts uz okeāna piesārņotības ierobežošanu, un būšana par uzticamu partneri un līderi, kas sadarbībā ar pārējām pusēm līgumsarunas noslēdz pēc iespējas drīz.

ES būtu jāizmanto arī visas savas diplomātiskās sviras un iesaistīšanas spējas, kuras palīdzētu vienoties par triju milzīgu **aizsargājamu jūras teritoriju noteikšanu Dienvidu okeānā**, – tas būtu labākais veids, kā saglabāt Antarktīkas unikālās un neskartās jūras ekosistēmas un biodaudzveidību. Turklāt ES iestāsies par to, lai līdz 2030. gadam aizsargāti būtu jau 30 % atklātās jūras teritoriju. Lai nodrošinātu *BBNJ* nolīguma ievērošanu, ES to transponē ES tiesību aktos³³.

Komisija saglabā savu **piesardzīgo nostāju attiecībā uz dziļjūras izrakteņu ieguvu** un uzsver, ka ir labāk jāizpēta tās potenciālā ietekme uz vidi un bioloģisko daudzveidību, kā arī sociālekonomiskā ietekme. Kamēr nav pietiekamu zinātnisku pierādījumu tam, ka dziļjūras izrakteņu ieguve jūras ekosistēmas neapdraud, Komisija aicina ieturēt piesardzības pauzi un aicina Padomi šo pieeju apstiprināt. Komisija Starptautiskajā Jūras dziļu pārvaldē (*ISA*) iestāsies par pieeju, kas balstīta uz noteikumiem.

Komisija ir apņēmusies ievērot piesardzības principu un uzskata, ka, pirms tiek attīstītas jaunās tehnoloģijas, kuras jūras vidē iejaucas klimata pārmaiņu ietekmes mīkstināšanas nolūkā (tādas ir, piemēram, **jūras ģeoinženierijas un oglekļa dioksīda piesaistes tehnoloģijas**), ir jānodrošina adekvāta zinātniskā bāze, kas šādas darbības pamato, un pienācīgi jāapsver ar tām saistītais risks un ietekme³⁴.

³¹ Par šim un citām šajā daļā dotajām atsaucēm uz ES sk. Padomes secinājumus par starptautisko okeānu pārvaldību (15973/22, 2022. gada 13. decembris).

³² [Biodaudzveidība teritorijās ārpus valstu jurisdikcijas](#).

³³ Sk. priekšlikumu direktīvai par jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas, COM(2025) 173 final, 24.4.2025.

³⁴ Kopīgs paziņojums par ES starptautisko okeānu pārvaldību, [JOIN\(2022\) 28 final](#).

ES atbalsta **Starptautisku Okeāna ilgtspējas platformu (IPOS)**, kas tiktu izveidota, lai uzlabotu zinātnes un rīcībpolitikas saskarni³⁵. Lai nodrošinātu efektīvāku aizsardzību un ilgtspējīgu pārvaldību, *IPOS* veicinās uz pierādījumiem balstītu lēmumu pieņemšanu un tādējādi stiprinās pasaules zināšanas un izpratni par okeāna sistēmām. Turklāt Komisija atbalsta plašāku zinātnisko sadarbību veicinošas iniciatīvas, tādas kā **Atlantijas okeāna pētniecības un inovācijas alianse (AAORIA)**.

Bez tam Komisija veiks arī tālāk uzskaitītās darbības.

- **Komisija** pašlaik pēta, kā autonomo tarifu kvotu režīma satvarā varētu uzlabot **importēto zvejas un akvakultūras produktu ilgtspēju**.
- **Lai samazinātu nejaušas jūras bruņurupuču nozvejas**, Komisija plāno 2026. gadā pieņemt tehniskās specifikācijas par bruņurupuču izkļuves ierīci (*TED*), kas ES flotei jāizmanto tropisko garneļu zvejniecībās Atlantijas okeāna rietumdaļā un Indijas okeānā. Pirms tiks apsvērti tālāki pasākumi pašu mājās vai starptautiskā līmenī, Komisija novērtēs šo jauno specifikāciju efektivitāti.
- Bez tam Komisija centīsies, lai tiktu **ratificēti un pilnībā īstenoti starptautiskie instrumenti**, tādi kā PTO Zvejniecības subsīdiju nolīgums par kaitējošu subsīdiju aizliegšanu, SDO konvencijas par jūrniekiem un zvejniekiem un Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (SJO) noteiktie zvejas kuģu drošības standarti.
- Zvejniecības jomā Komisija pastiprinās centienus **risināt izdevīguma karogu problēmu** un tālab nodrošinās zvejas kuģu īpašumtiesību struktūru pārredzamību, kas ļaus saukt pie atbildības tos, kas jūrniecības industrijās (to vidū arī zvejniecībā) un vides pārvaldībā piekopj nelikumīgu praksi. Šis darbs balstīsies uz patlaban notiekoša pētījuma rezultātiem.
- ES proaktīvi iestājas par to, lai **reģionālajās zvejniecības pārvaldības organizācijās (RZPO)** attiecībā uz zvejniecību pārvaldību un jo īpaši NNN zvejas darbību apkarošanu tiktu ievēroti **augsti ilgtspējas standarti**.
- Lai ilgtspējīgā zivsaimniecībā un okeāna pārvaldībā veicinātu ES pieejas saskaņotību, Komisija ierosinās **jaunas paaudzes ilgtspējīgas zivsaimniecības partnerattiecību nolīgumus (IZPN)**, kuri būs pieskaņoti plašākām ES reģionālajām stratēģijām un prioritātēm, jo īpaši attiecībā uz Āfriku un Indijas un Klusā okeāna reģionu.
- Eiropas Parlaments un Padome ir panākuši provizorisku politisku vienošanos par Komisijas ierosināto Regulas (ES) Nr. 1026/2012 grozījumu, kura mērķis ir novērst **ilgtspējīgu zvejas praksi**. Grozījums atspoguļo ES apņemšanos veicināt sadarbību ar trešām valstīm kopīgu krājumu pārvaldībā un izmanto savu tirgus varu, lai veicinātu zvejošanas ilgtspējīgumu.

ES turpinās rādīt piemēru ar savu **nulles tolerances pieeju attiecībā uz nelegālu, neregistrētu un neregulētu (NNN) zveju**³⁶ – tās pamatā ir dialogi ar trešām valstīm un NNN kartīšu sistēma. Tālab tiks izmantota ES nozvejas sertifikācijas sistēma (*CATCH*), kuras mērķis ir sargāt ES tirgu no NNN zvejas produktiem.

Sistēmas ***CATCH* digitalizētā versija (IT CATCH)** ir ES flagmaņkuģis globālajā cīņā pret NNN zveju, un no 2026. gada janvāra šī sistēma kļūs obligāta. Rezultātā ES dalībvalstis

³⁵ Sk. 31. zemsvītras piezīmi.

³⁶ Sk. 31. zemsvītras piezīmi.

pastiprinās un saskaņos savas importa kontroles un darbības, ar kurām nodrošina Eiropas tirgū laisto zvejas produktu likumību. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tālākajiem reģioniem, kurus ietekmē negodīga konkurence un nelegāla zveja kaimiņos esošajās trešajās valstīs.

ES turpinās iestāties par to, lai tiktu ratificēts un īstenots Nolīgums par ostas valstu pasākumiem, kā arī veicināt savu **atjaunināto zivsaimniecības kontroles noteikumu** īstenošanu pasaules mērogā³⁷.

Šos ES centienus Komisija ieskicēs 2026. gadā gaidāmajā **paziņojumā par jaunu stratēģisko pieeju ES ārējā darbībā zivsaimniecības jomā**. Minētās pieejas mērķis būs aizpildīt globālās zvejniecību pārvaldības robos un nostiprināt ES apņemšanos nodrošināt okeāna pārvaldības ilgtspējību.

7.2. Mērķderīga, stratēģiska okeāndiplomātija

Okeāna lietās ES ir nozīmīga diplomātiska spēlētāja, kas pārstāv Savienības un tās dalībvalstu intereses. Lai okeāna resursus un it īpaši zvejniecības pārvaldītu ilgtspējīgi, ES, trešām valstīm un citiem globālajiem dalībniekiem būs jāsadarbojas ciešāk. ES divpusējo attiecību un stratēģisko iniciatīvu tīkls ar partneriem tādos reģionos kā Vidusjūra un Melnā jūra, Arktika, Āfrika un Indijas un Klusā okeāna reģions palīdzēs okeāna pārvaldību un zilās ekonomikas attīstības ilgtspēju veicināt visā pasaulē. Ļoti būtisks okeāna atjaunošanas instruments ir pasaules līmeņa klimatdiplomātija. Pušu konferences procesa sarunās tuvas ES sabiedrotās ir *SIDS* (mazās salu jaunattīstības valstis) – klimata pārmaiņu ietekmi tās izjūt vistiešākajā veidā.

Komisija priekšplānā izvirzīs tālāk nosauktās prioritārās darbības.

- Lai nodrošinātu, ka okeāna pārvaldības ilgtspējas, saglabāšanas un ekonomikas attīstības ilgtspējas veicināšana partnervalstīs izpaužas ar reālu ietekmi un sinerģiju, **Komisija izmantos jūras ainavas pieeju**. Tiks noteikti galvenie saglabājami apgabali, kartētas ieinteresētās personas, vispusīgi izvērtētas ietekmi radošās darbības un apskatītas sistēmiskās mijiedarbības.
- Cits Komisijas mērķis būs apstiprināt savu apņemšanos attīstīt **ES un Āfrikas partnerību**, tālab atkārtoti apliecinot mūsu piedāvāto sadarbību ilgtspējīgas zilās ekonomikas (tās piensums ir būtisks vispārējā ekonomikā, nodrošinātībā ar pārtiku un uztura vērtīgumā), kā arī Eiropas un Āfrikas attīstības ilgtspējīguma jomā.

ES liks lietā savus diplomātiskos kanālus, lai okeāna jautājumus risinātu starptautiskajā politiskajā darba kārtībā, arī G7 un G20 satvarā. ES atkārtoti uzsver savu stingro iesaisti ikgadējā okeāna un klimata dialogā, kuru *UNFCCC* Pušu konference risina, lai *UNFCCC* un Parīzes nolīguma ietvaros virzītu uz priekšu okeāna un klimata jautājumus, un tie ietver arī nākamās nacionāli noteiktos devumus un nākamo globālo izsvēršanu.

Eiropas okeāndiplomātija veicinās zvejniecību pārvaldības jomā pastāvošu **starptautisku pārvaldības standartu** ievērošanu un vienlaikus palīdzēs jaunattīstības valstīm ar galveno starptautisko nolīgumu ratificēšanu un īstenošanu, bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanu, zvejas kuģu reģistrēšanu un ilgtspējības attīstības mērķu (IAM), it īpaši 14. IAM, sasniegšanu. ES turpinās partnervalstu sociālekonomiskās izaugsmes ilgtspēju atbalstīt ar tādām stratēģijām

³⁷ Sk. 31. zemspītras piezīmi.

kā *Global Gateway* un tādējādi nodrošinās, ka zvejniecība, akvakultūra un citas ar okeānu saistītas darbības ilgtspējīgu attīstību un spēju veidošanu veicina visā pasaulē. Lai varētu labāk sasniegt Okeāna pakta izvirzītos ES mērķus, stratēģija *Global Gateway*, EIB grupas atbalstīta, kalpo par sviru, ar kuras palīdzību partnervalstīs tiek veicinātas uz okeāna pārvaldību, zilās ekonomikas ilgtspēju un klimatrīcību mērķētas investīcijas. Svarīgākās no tām ir atbalsts jūras transporta dekarbonizāciju veicinošiem zaļās kuģniecības koridoriem un iniciatīva, kas paredz *Sargassum* ģints aļģu uzplūdus pārvērst par aprites inovācijas un ilgtspējīgas izaugsmes iespēju piekrastes kopienām.

ES un tās dalībvalstis ir lielākās līdzekļu devējas ne tikai pasaules mērogā, bet arī atklātās jūras jomā. ES atzinīgi vērtē progresu, kas Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences satvarā panākts, mobilizējot līdzekļus, kuri vajadzīgi, lai aizsargātu biodaudzveidību, sasniegtu Kuņminas-Monreālas globālā biodaudzveidības satvara (*KMGBF*) prasītās rīcības mērķrādītājus un atrastu globālās (un arī okeāna) biodaudzveidības mērķu finansēšanā trūkstošos līdzekļus.

Pamatdarbības

- Paziņojums par stratēģisku pieeju ES ārējai darbībai zivsaimniecības jomā, aptvers arī jaunas paaudzes IZPN
- Regulas (ES) Nr. 1026/2012 grozījuma pieņemšana un stāšanās spēkā (regula ir par konkrētiem pasākumiem zivju krājumu saglabāšanas jomā attiecībā uz valstīm, kuras atļauj ilgtspējīgu zveju)
- Atklātās jūras jeb *BBNJ* nolīguma drīza ratifikācija un īstenošana un atbalsts tā īstenošanai jaunattīstības valstīs, sniegts ar 40 miljonu EUR lielu iemaksu Pasaules Okeāna programmā
- Kaitējošām zvejniecības subsīdijām veltītā PTO nolīguma stāšanās spēkā un 1. posma īstenošana; sarunu pabeigšana par 2. posmu, kurš attiecas uz atlikušajiem papildu noteikumiem, kas reglamentē pārzveju un pārmērīgu kapacitāti stimulējošas subsīdijas
- Digitalizētās ES nozvejas sertifikācijas sistēmas *IT CATCH* obligāta izmantošana no 2026. gada janvāra; tā papildinās kartīšu sistēmu, kuru ES izveidojusi, lai iedarbīgāk apkarotu NNN zveju
- Starptautiskās Okeāna ilgtspējas platformas izveidi virzošs pilotprojekts
- Iestāšanās par aizsargājamo zonu izveidi Dienvidu okeānā

8. Nākamie soļi

Ņemot vērā planētas trīskāršo krīzi – klimata pārmaiņu paātrināšanos, biodaudzveidības zudumu un piesārņojumu –, kā arī ģeopolitisko spriedzi, ES ir apņēmīgi jārikojas, lai sargātu mūsu okeānu un tā jūrniecības nākotni. Mobilizējot visus tās rīcībā esošos rīkus un partnerības, ES ar savu piemēru var rādīt ceļu uz noturīgākas, ilgtspējīgi izmantotas un drošas okeāna telpas veidošanu.

Okeāna pakts uz to dod stratēģisku un koordinētu atbildi. Tas ņem pārvaldības reformu, inovācijas, investīciju un starptautiskās diplomātijas pavedienus un savij tos vienotā okeāna veselības, ilgtspējas un labklājības noredzējumā.

Šis pakts nav tikai ceļvedis – tas ir aicinājums rīkoties un uzņemties atbildību. Kopīgiem spēkiem mēs nostiprināsim stāvokli, kurā okeāns turpina darboties par Zemes klimatregulatoru, kļūst par mūsu sabiedroto cīņā pret klimata pārmaiņām, saglabā savu bioloģisko daudzveidību un dzīvotnes kā visas mūsu planētas bagātību, kalpo par ekonomisko dzinējspēku un ir nākamajām paaudzēm nododams kopīgs mantojums.

Komisija ciešā sadarbībā ar pārējām ES iestādēm, dalībvalstīm, ieinteresētajām personām un starptautiskajiem partneriem strādās pie tā, lai sasniegtu taustāmus rezultātus.

Pielikums: ar okeānu saistītie mērķrādītāji ES tiesību aktos un rīcībpolitikā³⁸

Mērķis	Saistošs / iespēju robežās	Avots
Līdz 2020. gadam panākt, lai jūras ūdeņi būtu labā vidiskā stāvoklī (LVS). Dalībvalstīm jāpieņem nacionālās stratēģijas, kas ļauj jūras ūdeņos panākt vai uzturēt LVS. Par ES jūras vides pārvaldībā saistošu principu noteikt ekosistēmisko pieeju.	Saistošs	Jūras stratēģijas pamatdirektīva
Nodrošināt jūras bioloģisko resursu saglabāšanu un šos resursus izmantojošo zvejniecību pārvaldību. Līdz 2020. gadam panākt, lai visi zivju krājumi tiktu apzvejoti maksimālajā ilgtspējīgas ieguves apjomā (MSY).	Saistošs	Kopējās zivsaimniecības politikas regula
Līdz 2030. gadam panākt, lai aizsargāti būtu 30 % ES jūras teritoriju, no tiem 10 % vajadzētu būt stingri aizsargātiem.	Iespēju robežās	Biodaudzveidības stratēģija
Atbalstīt biodaudzveidības stratēģiju un tālab censties palīdzēt zivju krājumiem nonākt un palikt ilgtspējīgā līmenī; samazināt zvejas ietekmi uz jūras gultni un līdz minimumam samazināt zvejniecību ietekmi uz jutīgajām sugām un tālab pakāpeniski izbeigt grunts zveju aizsargājamās jūras teritorijās (tas jāizdara līdz 2030. gadam), uzlabot selektivitāti, aizsargāt jutīgas sugas, atbalstīt zvejas sektoru un stiprināt pētniecību, īstenošanu, pārvaldību un ieinteresēto personu iesaisti.	Iespēju robežās	ES rīcības plāns par jūras ekosistēmu aizsargāšanu un atjaunošanu, lai zvejniecības būtu ilgtspējīgas un izturētspējīgas
Līdz 2030. gadam jāatjauno vismaz 20 % ES jūras teritoriju un līdz 2050. gadam – visas ekosistēmas, kam atjaunošana ir nepieciešama. Dalībvalstīm ir pienākums līdz 2026. gada vidum iesniegt nacionālos atjaunošanas plānus.	Saistošs	Dabas atjaunošanas regula
Līdz 2030. gadam uzstādīt aptuveni 111 GW atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudas un līdz 2050. gadam – aptuveni 317 GW, no kuriem okeāna enerģijas jauda līdz 2027. gadam sasniegtu 100 MW un līdz 2030. gadu sākumam būtu jau 1 GW.	Iespēju robežās	Paziņojums “ES mērķu sasniegšana atkrastes atjaunīgās enerģijas nozarē”
Dalībvalstīm jānoslēdz nesaistoša vienošanās par sadarbību attiecībā uz mērķiem, kuri izvirzīti atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanā, kas līdz 2050. gadam jāizvērs katrā jūras baseinā.	Saistošs	Eiropas energoinfrastruktūras regula (TEN-E regula)
Sasniegt 88 GW atkrastes atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudu līdz 2030. gadam un 360 GW līdz 2050. gadam.	Iespēju robežās	
Vispārējam atjaunīgās enerģijas mērķrādītājam līdz 2030. gadam jāizaug vismaz līdz 42,5 % (nesaistošais mērķis ir 45 %). Dalībvalstīm ir pienākums publicēt	Saistošs	Atjaunojamo energoresursu direktīva (RED III)

³⁸ Šis saraksts var tikt papildināts.

informāciju par plānotajiem konkursiem un to, kādus atkrastes atjaunīgās enerģijas apjomus tās plāno sasniegt.		
Pasākumi, kas vērsti uz klimatneitralitātes sasniegšanu līdz 2050. gadam, – enerģētikas pārkārtošanas integrēšana zvejniecībā un akvakultūrā, siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, ilgtspējas un energoefektivitātes uzlabošana, saskaņošana ar biodaudzveidības un piesārņojuma jomas mērķiem, prasmju un karjeras iespēju attīstīšana, investīcijas pētniecībā un inovācijā un starptautiskās sadarbības veicināšana.	Iespēju robežās	Paziņojums “Par ES zvejniecības un akvakultūras nozares enerģētisko pārkārtošanu”
Līdz 2050. gadam sasniegt klimatneitralitāti: starpposma mērķis ir līdz 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināt vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeņiem.	Saistošs	Eiropas Klimata akts
Mērkrādītāji krasta elektropadeves izvēršanai attiecībā uz lielākiem jūras konteinerkuģiem un pasažieru kuģiem jūras ostās un iekšzemes ūdensceļu kuģiem.	Saistošs	Alternatīvo degvielu infrastruktūras regula (AFIR)
Maksimālās gada vidējās SEG emisiju intensitātes robežvērtības enerģijai, ko patērē uz Eiropas ostās piestājošiem jebkura karoga kuģiem ar bruto tilpību lielāku par 5000 tonnām, līdz 2025. gadam jāsamazina par 2 % un līdz 2050. gadam – par 80 %. Krasta elektroapgāde (OPS) vai alternatīvas bezemisiju tehnoloģijas pasažieru kuģiem un konteinerkuģiem AFIR 9. panta aptvertajās ostās jāizmanto no 2030. gada 1. janvāra un visās ES ostās, kas sāk piedāvāt OPS iespēju, – no 2035. gada 1. janvāra.	Saistošs	Jūras transporta degvielu regula
Pārstrādes rūpnīcām ir pienākums nodrošināt, ka kuģu pārstrādē nav iespējama bīstamu vielu noplūde jūrā, un pienācīgi apsaimniekot atkritumus. Jāveido bīstamo materiālu uzskaitījums, kas palīdz apsaimniekot jūras videi potenciāli kaitīgas vielas, un jā sastāda Eiropas kuģu pārstrādes rūpnīcu saraksts.	Saistošs	Kuģu pārstrādes regula
Jāizliedz daži vienreizlietojamie plastmasas izstrādājumi, piemēram, salmiņi un galda piederumi. Līdz 2025. gadam jāsavāc 77 % un līdz 2029. gadam 90 % plastmasas pudeļu.	Saistošs	Vienreizlietojamo plastmasas izstrādājumu direktīva
Līdz 2026. gadam dalībvalstīs panākt dažu vienreizlietojamu plastmasas izstrādājumu patēriņa kvantitatīvu samazinājumu salīdzinājumā ar 2022. gadu.	Iespēju robežās	
Līdz 2030. gadam ES būtu par 50 % jāsamazina jūras piedrazojums ar plastmasu un par 30 % – ar mikroplastmasu, bet barības vielu zudumi, ķīmisko pesticīdu lietošana un tās radītais risks, bīstamāko pesticīdu lietošana un lauksaimniecības un akvakultūras dzīvniekiem domātu antimikrobiālo līdzekļu pārdošanas apjoms būtu jāsamazina par 50 %.	Iespēju robežās	Nulles piesārņojuma rīcības plāns

<p>Dalībvalstīm jāizveido <i>Natura 2000</i> aizsargājamo teritoriju tīkls, kurš nodrošina, ka visvērtīgāko veidu dabiskās dzīvotnes un sugu dzīvotnes visā ES tiek saglabātas vai attiecīgā gadījumā atjaunotas līdz labvēlīgam saglabāšanās stāvoklim.</p>	<p>Saistošs</p>	<p>Putnu direktīva Dzīvotņu direktīva</p>
<p>Izmantojot savus upju baseinu apsaimniekošanas plānus (UBAP) un pasākumu programmas, dalībvalstīm jāaizsargā ūdensobjekti un vajadzības gadījumā tie jāatjauno līdz labam stāvoklim un jānovērš šā stāvokļa pasliktināšanās (labs ķīmiskais un ekoloģiskais stāvoklis).</p>	<p>Saistošs</p>	<p>Ūdens pamatdirektīva</p>
<p>Dalībvalstīm jāsamazina ūdens piesārņojums, ko rada lauksaimniecībā izmantotie nitrāti, un tālab jānosaka nitrātjutīgas zonas, jāuzrauga nitrātu koncentrācija ūdensobjektos un jāizstrādā labas lauksaimniecības prakses kodeksi.</p>	<p>Saistošs</p>	<p>Nitrātu direktīva</p>
<p>Dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, ka flotes degvielas to teritoriālajos ūdeņos, EEZ un piesārņojuma kontroles zonās, kas neietilpst Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā noteiktajās emisijas kontroles zonās, netiek izmantotas, ja sēra saturs šajās degvielās pārsniedz 0,50 masas %, bet emisijas kontroles zonās – ja sēra saturs šajās degvielās pārsniedz 0,10 masas %.</p>	<p>Saistošs</p>	<p>Sēra direktīva</p>
<p>Dalībvalstīm ir pienākums monitorēt un novērtēt peldūdeņu kvalitāti.</p>	<p>Saistošs</p>	<p>Peldūdeņu direktīva</p>
<p>Uz kopējās zivsaimniecības politikas mērķu sasniegšanu virzīties, veicinot tirgus darbības efektivitāti un pārredzamību un tālab reglamentēt profesionālās organizācijas, tirdzniecības standartus, patērētājiem sniedzamo informāciju, konkurences noteikumus un tirgus izpēti.</p>	<p>Saistošs</p>	<p>Tirgu kopīgā organizācija</p>
<p>Dalībvalstīm jānovērš, līdz minimumam jāsamazina un jāmīkstina kaitīgā ietekme, ko bioloģiskajai daudzveidībai rada apzināta un neapzināta invazīvu svešzemju sugu introdukcija un izplatīšanās Savienībā.</p>	<p>Saistošs</p>	<p>Invazīvo svešzemju sugu regula</p>
<p>Ar 2030. gada mērķrādītāju ES misijas “Mūsu okeāna un ūdeņu atjaunošana” mērķis ir, liekot lietā pētniecību un inovāciju, iesaistot iedzīvotājus un piesaistot zilās investīcijas, aizsargāt un atjaunot mūsu okeāna un ūdeņu veselību. Misijas jaunā pieeja ļaus reizē pievērsties okeānam un pārējiem ūdeņiem, un tai būs svarīga nozīme klimatneitralitātes sasniegšanā un dabas atjaunošanā.</p>	<p>Iespēju robežās</p>	<p>ES misija “Mūsu okeāna un ūdeņu atjaunošana”</p>